

## UMUDUN KADINLARI DERGİ KÜNYESİ

Sayfanın sol üst köşesinde üst bilgi olarak derginin logosu yer alıyor. İki bulut arasından doğan güneş görüntüsü. Bulutlar mavi, güneş sarı. Görüntünün üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş Umudun kadınları yazısı. Altında düz biçimde dizilmiş “Yazılı, sesli aylık dergi” yazısı. Yazılar mor.

### Umudun Kadınları Yazılı ve Sesli Aylık Dergi

Yıl 3, Sayı 34, Kasım 2024

**Yayın Kurulu Üyeleri:** Emine KAMÇI, Emine ORTAKAYA, Selvet BAYRAKTAR TOKAT, Sultan ÇAMUR KARATAŞ, Şule SEPİN İÇLİ.

**Seslendirenler:** Ayşenur DERSE, Ceren Serap AKIN, Elif AKPINAR, Filiz ARICIOĞLU, Gamze YILGIN, Merve KOÇ, Müge TÜZÜN GERÇEK, Münevver ERTÜRK, Nazmiye COŞKUN, Sema EROL, Sultan ÇAMUR KARATAŞ, Zeynep KILIÇ.

**Montaj:** Ali CENGİZ, Yılmaz ARSLAN, Zehra Birsen YAMAK.

**Düzeltenler:** Samet BAYRAKTAR, Sultan ÇAMUR KARATAŞ.

### İletişim:

Web sitesi: [www.umudunkadinlari.com](http://www.umudunkadinlari.com)

E-posta: [umudunkadinlari@gmail.com](mailto:umudunkadinlari@gmail.com)

You tube Kanalı: [Umudun Kadınları](#)

<https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ>

Twitter: [Umudun Kadınları Dergi@KadUmudun](https://twitter.com/KadUmudun)

<https://twitter.com/KadUmudun>

Instagram: [umudunkadinlari](https://www.instagram.com/umudunkadinlari)

<https://instagram.com/umudunkadinlari?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

Facebook hesabı: [Umudun Kadınları](#)

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077440465949>

Facebook sayfası: [Umudun Kadınları Dergi](#)

[https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page\\_internal](https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal)

Podcast: <https://podcasters.spotify.com/pod/show/umudun-kadnlar>

Spotify: umudun kadınları

Spotify: <https://open.spotify.com/show/6AjV2k5J5oO1DgKV3AkuVM>

Apple:

**WhatsApp:** Şule Sepin İçli: [05323604831](https://wa.me/05323604831)

Sultan Çamur Karataş: [05065140294](https://wa.me/05065140294)

## UMUDUN KADINLARINDA BU AY

**HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ**

**[Sulesepin06@gmail.com](mailto:Sulesepin06@gmail.com)**

Değerli dergi okurlarımız ve dinleyenlerimiz, bu sayımızda ülkemizde yaşanan olumsuz olaylara değinirken, umut dolu yazılarımızı size ulaştırmayı da ihmal etmemeye çalıştık. O zaman gelsin yazılarımız.

Hepimizin bildiği gibi bir 25 Kasım daha geldi. Kadına yönelik şiddetle mücadele günü. Bugünün önemini tekrar hatırlatan Selvet Bayraktar Tokat bir yandan da yaşam hakkını savunurken bir kadının başına gelenleri de paylaşıyor bizlerle ‘Şiddet Sarmalındaki Serap Ölmediği İçin Suçlu Mu?’ yazısında.

Emine Ortakaya ‘Tarihin Kadın Yüzleri’ köşemizde, önemli çalışmalarıyla tarihte iz bırakan ilk kadın gazeteci Selma Rıza’nın yaşamından kesitleri paylaşıyor bizlerle, ‘İlk Kadın Gazeteci Selma Rıza’ yazısında.

Sultan Çamur Karataş, gündemimize ağır bir biçimde düşen, bizleri şaşkınlık ve üzüntüye boğan beş çocuğun aramızdan ayrılmak zorunda bırakılışını ele alıyor, ‘Cumhuriyet Bilhassa Kimsesizlerin Kimsesidir’ yazısında.

Giderek artan ve önlem alınmayan kadın cinayetlerinin, çocuk ölümlerinin yanında yenilikler içeren lohusa kadınlarla ilgili güzel haberlerimiz de var. İşte Selvet Bayraktar Tokat, hazırladığı ‘Kadının Güncesi’ köşemizde sunuyor bize bunları.

Bugünlerde her zaman yeri geliyor ve atamızı anmadan duramıyoruz. On Kasım günü de var. Atatürk’e sevdalı Fatma Işık Kaya, Atatürk’le ilgili yeni bilgiler katıyor dağarcığımıza, ‘Atatürk Babam’ yazısında.

‘Terzi Kendi Söküğünü Neden Dikemez?’ atasözünden esinlenen Şule Sepin İçli, bazı çarpıcı iddialarda bulunuyor ‘Dengede Kalmak’ köşemizde. Neler anlatmış bakalım bizlere.

Emine Kamçı, şekeri bırakmama anılarından yola çıkarak bakın nerelere getiriyor konuyu, ‘Bir Ütopya Belki’ yazısında. Bu kadar olumsuzlukların arasında umut saçmayı da ihmal etmiyor.

‘Duygularımızı İfade Edebiliyor Muyuz’ köşemizde Menekşe Koçak, Anayasanın eşitlik ilkesinden yola çıkarak engellilerin ve engelli ailelerinin içinde bulunduğu durumu örneklerle anlatıyor, ‘Türkiye’de Engelli Birey Olmak’ yazısında.

Yayla Boztaş, yine sokak gözlemlerini paylaşıyor, kentsel dönüşümlerin sonucu ne hale geldiğimizin resmini çiziyor, ‘Gözüme Değenler’ yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat’ın hazırladığı ‘Bilim Dünyasında Bu Ay’ köşemizde, evlilik, depresyon ve kanser gibi hepimizi yakından ilgilendiren dikkat çekici haberleri bulacaksınız.

Kadınlar neden güzelliğe bu kadar önem vermek zorunda bırakılıyor? Ayşe Gülçin İlhan, tarihsel gerçekleriyle anlatıyor bu konuyu enine boyuna, ‘Zorunlu Seçmeli Kadın Dersleri – Güz Ol’ yazısında.

‘Afet Sonrasında Kadınlara Neler Oluyor?’ Şule Sepin İçli, deprem bölgesinde aktif çalışmalar yürüten İvay Kolçak Albaş ile söyleşmiş.

Ebru Bozcuk, ‘Bu Coğrafyada Kadın Olmak’ yazısında, yurdumuzda kadın olmanın zorluklarını anlatırken umut aşılarmayı da ihmal etmiyor bizlere.

Sultan Çamur Karataş, ‘Çoğalalım Çoğaltalım’ köşemize, sağır ve işitme engelliler için yeni çevirmenler yetiştiren Genç İşaret Dili Platformundan Ceren Ay’ı konuk etmiş.

Emine Kamçı, ‘Deneyimlediklerim’ köşemizde, deneme yanılma yoluyla bulduğu önemli pratik bilgileri paylaşıyor ‘Yemek Yaparken Nelere Dikkat Ediyorsunuz’ yazısında.

Atamıza saygı etkinliği, sansür konan festival, sinema dünyasına kadınları taşıma yine kadınların sanat gündeminde. Peki, Meral Çelen’in kim olduğunu, ne kadar üretken çalışmalara imza attığını biliyor muyuz? Bu haberlerin tüm ayrıntıları, Selvet Bayraktar Tokat’ın hazırladığı ‘Sanatın Kadın Sesleri’ köşemizde.

‘Selvi Boylum Al Yazmalım’ köşemizde Emine Kamçıdan, ‘İki Mısır Koçanı’ adlı bir öykü var.

‘Yüreğimizden Taşanlar’ şiir köşemizde atamızı bir kez daha anımsayalım istedik ve Fatma Işık Kaya’nın kaleme aldığı ‘Her Gün On Kasım Olsa’ şiirini yayımlamaya karar verdik.

‘Umut Şarkıları’ köşemizle sizlere geçici olarak veda ediyoruz. Şebnem Ferah, ‘Birileri Var’ şarkısını söylüyor. Bu kadar üzerimize gelenlere inat, biz de o birilerinin içine kendimizi koyuyoruz ve “Biz de varız” diyoruz. Kimse yalnız kalmayacak, içimizde bu umutla direniş olduğça.

20 Kasım 2024

## ŞİDDET SARMALINDAKİ SERAP ÖLMEDİĞİ İÇİN SUÇLU MU?

**YAZAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT**

[selvetbayraktarr@hotmail.com](mailto:selvetbayraktarr@hotmail.com)

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü. Dominik Cumhuriyeti’ndeki diktatörlüğün yıkılmasında büyük rol oynayan ve bunun bedelini 25 Kasım 1960 tarihinde canlarıyla ödeyerek bugünün sembolü haline gelen MİRABEL Kardeşlere selam olsun...

Patria, Minerva ve Maria adlı üç kız kardeşin mücadelesini daha iyi anlamak için tarih sayfalarına kısa bir yolculuk yapalım. 1930’dan 1961’e kadar Dominik Cumhuriyeti’ni yöneten Rafael Trujillo’nun diğer bütün diktatörler gibi halka vaat ettiği tek şey baskı ve zulümdü. Mirabel kardeşler, diktatörün baskı rejimine karşı durdukları için defalarca hapse atıldı 25 Kasım 1960 yılında, üç kardeşin arabasını yolda durduran Trujillo yandaşları, onlara önce tecavüz ettiler, sonra da öldürüp uçurumdan aşağı attılar. Öldürüldüklerinde Patria 36, Minerva 34, Maria Teresa ise 24 yaşındaydı. Vahşice katledilmeleri akıllara Maria Mirabel’in şu sözünü getirdi: “Belki bize en yakın şey ölüm ancak bu beni korkutmuyor. Haklı olan her şey için savaşmaya devam edeceğiz!” Bu üç cesur kadının katledilmesi diktatörün sonunu hazırlayan süreci başlattı. Bu nedenle, Mirabel kardeşler baskıya, zulme direnenlerin simgesi oldu. Kardeşlerden birinin kod adının “Kelebek” olmasından esinlenerek “Kelebekler” adıyla anıldılar. Mirabel kardeşlerin hayatı ve mücadelesi hakkında “Kelebekler Zamanı” isimli bir roman yazıldı ve bu roman aynı isimle beyazperdeye uyarlandı. 1981 yılında Güney Amerika Kadın Çalıştayı’nda, 1999 yılında ise BM tarafından, üç kardeşin öldürüldüğü gün “Kadına Yönelik Şiddete Karşı Mücadele ve Uluslararası Dayanışma Günü” ilan edildi. Yıllar içinde, birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede, eşitlik ve kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda önemli adımlar atıldı. Türkiye’nin ilk imzacısı olduğu ve kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda dönüm noktası olarak kabul edilen İstanbul Sözleşmesi de bunlardan biridir. Bir gece yarısı tek kişinin kararıyla, kadınların can simidi olan bu sözleşmeden çıkılması, akıl alır gibi değildir.

Şimdi ölmek için öldürmek zorunda kalan Serap’ı anlatmak istiyorum sizlere. Ondan Mor Çatıya yazdığı mektuptan sonra haberdar oldum. Kadın örgütlerinin ve feministlerin onun haklılığı için yaptığı eylemleri gazetelerden okudum ve çok etkilendim.

Adı Serap Avcı. Ülkemizde sistematik şiddet gören yüzlerce kadından biri sadece. Yedi yıllık evli. Beş yaşında bir çocuğu var. Evde yaşanan gerginlik ve sistematik şiddet nedeniyle konuşma bozukluğu yaşayan, dil konuşma terapisi almak zorunda kalan bir çocuk. Serap flört, nişanlılık sürecinde başlar şiddete maruz kalmaya. Evlendikten sonra ise hayatı cehenneme döner. Neredeyse her ay boşanma talebinde bulunur. Ailesiyle, çocuğuyla tehdit edilir. Fiziksel, ekonomik, cinsel her türlü taciz vardır hayatında. Karakola şikayete bile gidemez, çünkü dayaktan sonra iyileşene kadar evden çıkması engellenir. Trafikte araç içinde dövüldüğünde yoldan geçen polis memuru “bir sorun mu var? “ diye sorar, tabi ki şiddeti yaşayana değil, şiddet faili eşe. Serap sesini çıkaramaz. Eşinin tutuklanmayacağını bilir. Eve döndüklerinde daha fazla şiddete uğramaktan korkar. Eşi tarafından yüzüne atılan telefonla gözünden yara alır. O gün ilk defa kaçır ve karakola gider. Peşinden Yasin de gelir. Görevli memurlardan aldığı cevap “Olur böyle şeyler” cümlesidir. Fail eş memurlarla çayını içer, sohbetini yapar ve karakoldan ifadesi bile alınmadan çıkar. Serap hastaneye darp raporu için yönlendirilmez. Resmi olarak ifadesi sözde alınmıştır ama şu an ifadenin resmi kaydı bulunamadığı için dosyada yok. “Ülkemizde koruyucu ve önleyici tedbirler var” mı dediniz? Yasalarda elbette. Eş Yasin birçok adli suça karışan, bir süre cezaevinde yatmak zorunda kalan bir şahıs. Bankalarla sorunları olduğundan kredi kartı alamaz, kredi çekemez. Sürekli Serap’ın kartlarını kullanır. Limitlerini arttırarak kadını sürekli borçlandırır. Serap’ın ailesine de zaman zaman psikolojik şiddet uygular. Boşanma talepleri sürekli şiddetle yanıtlanır. Yüzüne kezzap atmakla, çocuğunu elinden almakla, hırsızlık iftirası atılmakla tehdit edilir.

17 Nisan gecesi eve aşırı alkollü gelen Yasin uyuyan eşi Serap’ın ve çocuğunun odasına girip eşine saldırmaya başlar. Evde büyük bir kovalamaca yaşanır. Bulduğu her yerde kadını durmaksızın döver. Binanın 12. katından atmaya kalkar. Dava dosyasında Serap’ın karnındaki balkon demirlerinin izlerinin fotoğrafları da mevcut. Ütü masası demiriyle kadına yönelen şiddet devam eder. Oğlunun uyanmasıyla Serap korkar. Kendini kaybeder. Anlık bir refleksle bıçağı alır canını kurtarmak için onu bıçaklar. Oğlunun gözü önünde katledileceğini düşünmüş kendini karanlıktan çıkarmak için tek yol olarak kendini savunmayı seçmiştir. Site görevlisi ve bir komşunun gelmesiyle Serap kendine gelir ve ambulans çağrılır. Ancak Yasin yaşamını kaybetmiştir. Serap hemen tutuklanır. Ölmediği için suçludur artık. Bugüne kadar yaşadıkları kimin umurundadır ki? 27 Kasım Çarşamba günü Küçük Çekmece Adliyesi 6. Ağır cezada duruşması var. Eşe karşı kasten adam öldürme suçuyla yargılanıyor. Uğradığı sistematik şiddet kısmen dosyada yer almış. Yaşadıklarını doğrulayan deliller ve tanıklar da var. Öldürülen eşin otopsisinde aşırı alkole ve kokaine rastlanmış, ama yine de kasten öldürmekle suçlanıyor. Acaba takım elbise giyip, mahkemeye çıkan bir kadın katili erkek olsaydı yine de bu maddeden mi yargılanırdı? Eğer Serap o gece 12. kattan atılıp yaşamını kaybetseydi ne olurdu? Kendi intihar etti denilir miydi? diye sormaktan alamıyoruz

kendimizi. Neden ülkemizde bu kadar kadın cinayeti var? Kadına şiddete karşı yeterince önleyici ve koruyucu tedbirler alınıyor mu? Ağır tahrik adı altında aklanan katiller yeni suçlara zemin hazırlamıyor mu?

Serap o gece sadece kendini savunmak istedi. Tamamen meşru müdafaa yapmak zorunda kaldı. Umarım yine eril, cinsiyetçi yargı devreye girmez ve bir kadın kendini ve çocuğunu koruduğu için cezalandırılmaz.

Serap hangi aile ortamında büyüdü onu bilme ihtimalimiz yok. Ne kadar acıdır ki evlilik öncesi bile şiddete uğradığı halde vazgeçemiyor o adamdan. Yaşamındaki hangi eksiklik, hangi boşluk dolduruluyor ki bu kadar perde iniyor gözlere. Arkasında koşulsuzca onu koruyan, onu destekleyen, cesaretlendiren bir ailesel veya toplumsal mekanizma olsa bu durumların yaşanma olasılığı azalabilirdi muhtemelen. Yasalarımızda bütün koruma tedbirleri var deniliyor da ya zihinlerde durum ne? Bir insanı katletmekte tereddüt etmemiş ve iyi hal indirimi alan, haksız tahrikten yararlanan katillerin sayısı azımsanmayacak düzeyde. Her cezasızlık yeni suç işleyecekler cesaret vermiyor mu?

Son olarak buradan kız çocuğu olan herkese seslenmek istiyorum. Boyun eğmeyi öğretmeyelim çocuklarımıza. Önce bizlere karşı özgür olsunlar, önce evlerimizde söz ve karar alma haklarına sahip olsunlar ki yanlış tercihlere yönelmesinler. Kendilerini ifade etmelerini engellemeyelim. Korkuyla değil sevgiyle büyütelim çocuklarımızı. Her zorlukta, hata bile yapsalar yanlarında olacağımızı hissettirelim kızlarımıza. O zaman belki nice Serap'ı bu noktaya gelmeden kurtarabiliriz.

24.11.2024

## **TARİHİN KADIN YÜZLERİ**

### **İLK TÜRK KADIN GAZETECİ SELMA RIZA**

**HAZIRLAYAN: Emine ORTAKAYA**

**e\_mine\_ortakaya@hotmail.com**

İlk Türk kadın gazeteci Selma Rıza

Selma Rıza, İlk Türk kadın gazeteci unvanını, Fransızca yayımlanan Meşveret ve Türkçe yayımlanan Şûrâ-yı Ümmet gazetesinde çalışırken almıştır.

Osmanlı Devleti'nde aydın kadınların kültür hayatında yer alması 19'uncu yüzyılın sonlarına doğru hız kazanır. Şiir yazan, resim yapan kadınların yanı sıra çevirmenlik ve gazetecilikle uğraşan kadınlar da toplum hayatına girer. Kadın şair olarak sesini duyuran Nigâr Hanım'ı, Malûmat ve

Stamboul gazetelerinde yazan Matmazel Gülizar Hanım'ı, Rus klasiklerini dilimize çeviren Gülnar Hanım'ı unutmamak gerek.

Kadınların çalıştığı ilk basılı yayınlar Şöyle:

Yayın hayatına 1868'de başlayan Terakki gazetesinde, Avrupa'dan örneklerle, Osmanlı'da kadının durumunu eleştiren yazılar yer aldı. 1888'den itibaren Muhadderat adıyla kadınlara yönelik bir gazete çıkarıldı. Bu gazetenin, o dönem okuma bilen kadınlarca ilgiyle izlendiğini biliyoruz. Zamanla bazılarının sorumluluğunu kadınların üstlendiği 'Vakit, İnsaniyet, Âyine, Parça Bohçası, Aile' adlarıyla çoğunluğunun yayın hayatı kısa süren gazete ve dergiler de yayımlandı.

1884'de yayın hayatına başlayan Şükûfezâr, imtiyaz sahibi ve tüm yazarları kadın olan ilk kadın dergisi olarak bilinir. İlk sayısındaki 'Mukaddime' bölümünde kadın ve erkek arasında insanlığa hizmet açısından fark olmadığı anlatılarak derginin amaç ve misyonu açıklanır.

İlk Türk kadın roman yazarı olan Fatma Aliye Hanım'ın da aralarında bulunduğu ve çoğunluğu kadınlardan oluşan bir kadro tarafından çıkarılan Hanımlara Mahsus Gazete, bu dönemin önemli bir yayınıdır. Batı ülkelerinde kadınların kendi hakları için verdiği mücadeleyi öven bu gazetelerin ve dergilerin görece erken bir dönemdeki talepleri sınırlıdır. “Evlilik kurumunun düzenlenmesi, tek eşlilik, eğitimde kadına olanak tanınması ve toplum içinde rahat hareket etmek” gibi istekler seslendirilir. Kadınların “iyi ana, iyi eş ve iyi Müslüman” olması gerektiği savunulur. Seçme ve seçilme hakkı gibi demokratik talepler için henüz şartlar olgunlaşmamıştı.

Selma Rıza, İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin kurucularından Ahmed Rıza Bey'in kız kardeşidir. Aynı zamanda cemiyetin de tek kadın üyesiydi.

İlk Türk kadın roman yazarı olan Fatma Aliye gibi Selma Rıza da dönemin aydın çevresinde yetişmişti. Fatma Aliye, devlet adamı ve bilim insanı Ahmed Cevdet Paşa'nın kızıdır. Selma Rıza ise 1872 yılında, ilk Osmanlı parlamentosunda görev alan, Ali Rıza Bey ile Avusturya kökenli, aydın bir kadın olan Naile Hanım'ın kızı olarak İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Halk arasında “İngiliz Ali Bey” diye bilinmesine rağmen Ali Rıza Bey, İngiliz değildir. 1853'te başlayıp üç yıl süren Kırım Savaşı sırasında İngilizlerle dostluk kurması ve onlar gibi giyinmesi nedeniyle kendisine bu lakap takılmıştır.

Çiftin, ikisi erkek, beşi kız olan yedi çocuğundan en büyükleri, Jön Türk liderleri arasında yer alan ve II. Meşrutiyet'ten sonra Osmanlı parlamentosuna başkan seçilen Ahmed Rıza Bey'dir.

Sultan II. Abdülhamid'in istibdat yönetimine muhalefet ederek yurt dışına çıkan Ahmed Rıza Bey, yayımladığı gazetelerde, düzenlediği toplantılarda, hürriyet yanlısı konuşmalarıyla dikkatleri çeker. En küçük kız kardeşi Selma Rıza da büyük ağabeyinin peşinden ailesine haber vermeksizin Paris'e gider.

Selma Rıza'nın bu kaçıışı, gerek İstanbul'daki aydınlar gerekse Avrupa'daki Jön Türkler tarafından övgüyle karşılanır. İstanbul'dayken özel dersler alan Selma Rıza, Fransızca bilgisiyle Sorbonne'a devam eder ve dünyaca ünlü bu üniversitede eğitim gören ilk Türk kadını olur.

Selma Rıza gazeteciliğe, ağabeyi Ahmed Rıza ile Halil Ganim Bey'in çıkardıkları Meşveret gazetesinde başlar; gazetenin Fransızca yayımlanan eki Mechveret Supplement Français ve Türkçe olarak yayımlanan, Bahaeddin Şakir ve Samipaşazade Sezai'nin çıkardığı Şura-yı Ümmet'te kadının aydınlanmasına ve toplum hayatı içindeki yerinin iyileştirilmesine yönelik yazılar yazar.

Yaşamının 10 yılını geçirdiği Paris'te ilk Türk kadın gazeteci unvanını alan Selma Rıza, henüz 20 yaşındayken yazdığı ve 1892 yılında yayımlanan Uhuvvet (Kardeşlik) adlı romanı ile Türk romanının ilk kadın temsilcilerinden biri de olmuştur.

Bu romanında, Osmanlı'da Tanzimat Fermanı'nın ilanı (1839) değişen sosyal yapıyı, aile ve kadın ekseninde ele alır; cariyelik, esaret, Batılılaşma sorunu, görücü usulü evlilik, kadının çalışma hayatı ve sosyal hayata karışma imkânı, kız çocuklarının okutulması gibi bazıları günümüzde de süren sorunlara değinir.

1893 yılından itibaren Yunan, Bulgar ve Sırp örgütlerinin Makedonya'da denetimi ele geçirip bu ülkeyi Osmanlı'dan ayırma mücadelesi, II. Abdülhamid'in de tahtını sarsıyordu. 15 yıllık bu mücadelenin sonunda II. Abdülhamid, Makedonya'yı kaybetmemeyi de hedefleyerek bu bölgede üslenmiş olan Osmanlı subaylarının bağlı olduğu İttihat ve Terakki'nin meşrutiyete dönüş talebini 1908'de kabul eder. Böylece, 2. Meşrutiyet'in anayasası ve çift kanatlı parlamentosu geri gelir. Padişahın yetkileri bir kez daha sınırlanırken İttihat ve Terakki, 1908'deki çok partili seçimin kazananı olur.

1908'de II. Meşrutiyet'in ilanı üzerine İstanbul'a dönen Selma Rıza'nın bu dönemde gazetecilikten bir süre uzaklaştığı görülüyor. Selma Rıza Türkiye'ye döndükten sonra Hilal-i Ahmer Cemiyet'inde (Kızılay) 5 yıl genel sekreterlik yapar. Bu arada, Hanımlara Mahsus Gazete ile Kadınlar Dünyası gibi dergilerde yazıları yayımlanır. Meclis-i Mebûsan'ın başkanı olan ağabeyi Ahmed Rıza'nın da desteğiyle Kandillide ki Adile Sultan Sarayı'nın Türkiye'nin ilk yatılı kız lisesi olarak açılmasında rol oynar.

II. Meşrutiyet'in ilanından sonra bazı karşı çıkmalar görülse de kadınların haklarına ilişkin gelişmeler devam eder, hatta gazetelerde “feminizm” konusu gündeme getirilir. Demet, Millet Gazetesi, Kadın Mecmuası, Fatma Aliye Hanım'ın çıkardığı ilk renkli ve resimli kadın dergisi Mehasin, Kasım 1908'den itibaren Selanik'te haftalık olarak yayımlanan Kadın adlı gazete, sahipliğini Nuri Ulviye Hanım'ın üstlendiği Müdafaa-i Hukuk-ı Nisvan Derneği'nin yayın organı Kadınlar Dünyası (1913) ve Mefharet, zamanın belli başlı yayınlarıdır.

1918 yılında sona eren I. Dünya Savaşı'ndan yenik çıkan ve Mondros Mütarekesi'ni imzalayan Osmanlı ülkesinde kadınların bir bölümü, işgale ve mütareke koşullarına karşı direnerek bağımsızlığı savunmaktan geri durmaz. Bu dik duruş, işgal altındaki şehirlerde yapılan mitinglerde kendini gösterir. Mitinglerde pek çok kadın hatip kürsüye çıkar. Bunların başında ünlü romancı Halide Edip (Adıvar), şair Şükûfe Nihal (Başar) ve Nakiye (Elgün) gibi isimler vardır.

Kurtuluş Savaşı'nın kazanılması sonrasında 1923'te ilan edilen Cumhuriyet'in ilk yılları ile beraber toplumsal hayatta etkileri artan kadınların gazeteciliğe ilgisi de belirgin bir yükseliş gösterir. İlk Türk kadın gazeteci Selma Rıza 1931 Şubatında, 59 yaşında hayata gözlerini yumsa da mücadele bitmez. Kadınlar 5 Aralık 1934'te genel seçimlere katılma, milletvekili seçme ve seçilme hakkını alırlar. 8 Şubat 1935'te yapılan ilk genel seçimde Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne 18 kadın milletvekili girer. Bu isimler arasında yer alan Esmâ Nayman, daha sonra 1946'da Anadolu Ajansı'nda Fransızca ve İngilizce mütercim olarak çalışır.

Selma Rıza, aralarında akademik makalelerin de bulunduğu çok sayıda kaynakta "Feraceli" soyadıyla anılıyor. Oysa ailesi Feraceli soyadını onun ölümünden sonra 1934'de çıkan Soyadı Kanunu ile birlikte almıştı.

Bu temeller üzerinde; kadın hakları ile demokrasi ve ifade özgürlüğü için çalışmalar ortaya koyan birçok sayıda kadın gazeteci, onurlu çabalarıyla yükseldi bu ülkede. Bugün de tüm dünyada hak mücadelesinin bayraktarlığını yapan sayısız kadın gazeteci var. Uluslararası alandaki son örnek, 2021 yılında Nobel Barış Ödülü'nü kazanan Filipinli gazeteci Maria Ressa oldu.

Selma Rıza'dan da önce gelen kadın gazetecilerden, Nobel Barış Ödüllü ilk kadın gazeteci olan Maria Ressa'ya kadar tüm kadın gazetecileri saygıyla selamlıyoruz.

KAYNAK

Journo

Hasan Safa Tekeli

## **CUMHURİYET BİRHASSA KİMSESİZLERİN KİMSESİDİR**

**YAZAN: Sultan ÇAMUR KARATAŞ**

Merhaba Umudun Kadınları izleyicileri.

Kasım Ayındayız. Sevgili Atatürk'ümüzün sonsuzluğa uğurlandığı ay. Televizyonda bir şirketin 10 Kasım anması için hazırladığı bir video izledim ve çok etkilendim. Bir yerinde "Eserin bize emanet." yazıyordu.

İzmir Selçuk'ta beş çocuğun yanarak öldüğü haberini aldığımda kahroldum ve aklıma bu ifade geldi. "Eserin bize emanet." Biz o esere layığıyla sahip çıkabildik mi? Atatürk "Cumhuriyet Bilhassa Kimsesizlerin Kimsesidir" dememiş miydi? O beş çocuk sahip çıkılması gereken kimsesizlerdi. Anneleri ve babaları olmasına rağmen. Çünkü baba birçok suç geçmişi ile hapisanede ve anne çocuklara bakabilecek durumda değil. Sonuç: Anayasasında 'sosyal devlet olduğu ve anne ve çocukların korunmasının öncelikli olduğu' yazan, Çocuk Hakları Sözleşmesini imzalamış olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti, beş çocuğu koruyamadı, yaşatamadı.

Devlet, çocukların hangi yaşam koşullarında yaşamaya çalıştıklarını biliyordu. Anne hurda toplayarak geçim sağlamaya çalışıyordu. İşe gittiğinde en büyüğü beş, en küçüğü bir yaşında olan beş çocuğu, yaşadıkları elektrik sobasıyla ısınan derme çatma barakada, üzerlerine kapıyı kilitleyerek yalnız başlarına bırakıyordu.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı yetkilileri 18 kez aileyi ziyarete gittiklerini ve durumu tespit ettiklerini söyledi. Eğer gidilmeseydi, görülmeseydi devlet görevini ihmal etmiş diye düşünenecektim. Şimdi ise gereğini yapmamakla suç işledi diye düşünüyorum. İktidarın grup başkan vekili, aileyi 18 kez ziyaretin takdir edilecek bir durum olduğunu düşünüyor. Ben ise bile bile suç işlemek olduğunu düşünüyorum. Bu ziyaretlerin sonucunda ne yaptılar? "Ailenin bütünlüğünün korunması politikası" diye diye hem çocuklar canından oldu, hem o anne yaşarken öldü. Kadınların ve çocukların yaşamı pahasına aileyi koruma politikasını sürdürüyorlar.

Aile ekonomik olarak desteklenerek çocuklarıyla birlikte yaşamaları sağlanabilseydi, en güzeli olurdu. Kadına iş bulup çalışmasını, çocukların da kreşte kalmasını sağlamak sosyal devletin görevi. Yaşadıkları kültürel ortam buna uygun değilse, kadını çocuklarıyla birlikte sığınmaevine yerleştirip, bilinçlenmesi, doğum kontrol yöntemlerini öğrenmesi, meslek edinme fırsatı sağlanması mümkün. Yoksulluğun en büyük şiddet olduğunu hepimiz kabul ediyoruz.

Diyelim ki kadın ve eşi bu çözümleri kabul etmedi, "ne haliniz varsa görün" diye öylece bırakacak mıyız? İhmale uğrayan ve tehlike altında olan beş çocuk kaderlerine terkedildi. Yasalar ailenin karşı çıkmasına rağmen, bu çocukların 'yüksek yararı' gözetilerek koruma altına almasını, devlete görev olarak veriyor. Böyle durumlarda devlet çocuğu aileye karşı da korumak zorunda. Çocuk koruma sistemi işletilmemiş.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı sürecin takipçisi olacakmış. Üzüntüsünü elindeki kâğıttan okuyarak bildiren Bakan, hangi sürecin takipçisi olacak? Çocuklar öldü, anne perişan. Konu zaten savcılığın sorumluluğuna geçmiş. Bakanlık yasaları işletmesi gereken sorumlulardan biri olarak, çocukların ve kadının korunması için gereken süreçleri izlememiş. Şimdi günah keçisi olarak seçilen annenin alacağı cezanın yüksek olması için mi süreci izleyecek? Anneyi "uygunsuz yaşam tarzı, hem yoksul hem çok çocuklu" dokundurmalarıyla toplum karşısında da mahkûm ederek

sorumluluğu yüklüyorlar. Peki, bakan ve görevli onca personel hakkında görevini ihmalden yürütülecek soruşturmalar nerede? “Biz nerede hata yaptık?” diye değerlendirme yapılmayacak mı? Hiçbir sorumlu istifa etmeyecek mi? Ayrıca o bölgede benzer koşullarda yaşayan kaç kadın ve çocuk var, biliniyor mu? Bir felaket daha yaşanmadan gereken önlemler alınıyor mu? Çocuğu korumak öncelikli olarak devletin sorumluluğunda olduğu için vatandaş olarak bunların yanıtını bekliyorum.

Çocukların cenaze töreninde duyarlı imam, ‘helallik’ istemedi. Onlara karşı ne hakkımız var ki? O minik canlar da kendilerini koruyamayanlara haklarını helal etmesinler.

Atatürk 1930’larda, kadınlar da çalışabilsin diye fabrikalar açıp, eğitim salonları, spor salonları, lokaller ekleyip, bahçesine de kreşler yapan bir liderdir. Cumhuriyet “kimsesizlerin kimsesidir” diyerek korunması gerekenlerin korunması yolunu göstermiştir. Atam, biz sana layık olamadık. Sana layık sorumlular seçemedik. Emanet ettiğin eserini koruyamadık. Özür dilerim.

15 Kasım 2024

## KADININ GÜNCESİ KASIM

**HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT**

[selvetbayraktar@hotmail.com](mailto:selvetbayraktar@hotmail.com)

Merhabalar, değerli Umudun Kadınları Dergisi dostları. Kadına ve mücadelesine dair haberlerden oluşan bir köşe hazırladık sizlere. Güzel haberler de var elbette ama ne yazık ki istediğimiz kadar değil.

Önce başlıklar:

İzmir Kadın Platformu'ndan 5 kardeşin hayatını kaybetmesiyle ilgili tepki: Sorumlusu sizsiniz  
Beşiktaş Belediyesi'nden kadınlara 'Lohusa Destek Paketi'

2010'dan bu yana en acı tablo... Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu verileri açıkladı:  
14 yılda en fazla kadın cinayeti Ekim 2024'te işlendi

LANZAROTE Sözleşmesi 17 yaşında: Çocuklar hala korunamıyor. Çocukların Cinsel Suistimal

Federasyonun kararıyla erkek sporcularla antrenman yapmaya başladılar

İranlı aktivist Narges Mohammadi'ye 'ek hapis cezası' iddiası

**İzmir Kadın Platformu'ndan 5 kardeşin hayatını kaybetmesiyle ilgili tepki: Sorumlusu sizsiniz**

İzmir Kadın Platformu, İzmir'in Selçuk ilçesinde anneleri hurda satmaya gittiğinde, elektrikli sobanın devrilmesi nedeniyle evde çıkan yangında 5 kardeşin hayatını kaybettiği olaya ilişkin basın açıklaması yaptı.

Alsancak Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde gerçekleştirilen açıklamada, iktidarın aile, kadın ve çocuk politikaları eleştirilirken ilgili bakanlığın ihmalkâr davrandığı ifade edildi. Açıklamada ayrıca AK Parti Grup Başkanvekili Özlem Zengin'in yaşanan olaya ilişkin kullandığı "Dönüp dolaşıyorsunuz her şeyi paraya bağlıyorsunuz" ifadelerine de tepki gösterildi.

Açıklamayı İzmir Kadın Platformu adına Nuray Öztürk yaptı. Öztürk, 25 Kasım'da düzenlenecek büyük eyleme çağrı yaptığı açıklamada şunları söyledi:

"Bir yaşındaki Aras Bulut, iki yaşındaki Masal Işık, üç yaşındaki Aslan Miraç, dört yaşındaki Funda Peri ve beş yaşındaki Fadime Nefes'i, İzmir'in Selçuk ilçesinde hurdacılık yaparak çocuklarına bakmaya çalışan anne Melisa Akcan hurda parasını almak için yaşadıkları baraka evden ayrıldığı sırada çıkan yangında yitirdi. Daha sorumlu bakanlık ve kurumlardan açıklama yapılmadan 'Aileye yardım yapıldı. Çocukları devlet korumasına vermek istemediler' gibi haberler düştü ortalığa itiraf niteliğinde. AKP Grup Sözcüsü Özlem Zengin, Meclis kürsüsünden utanmadan 'Aile ve Sosyal Hizmet Bakanlığı tarafından ailenin 18 kez ziyaret edildiğini, 110 bin 705 lira kaymakamlık üzerinden de 9 bin lira civarında elektrik, su faturası desteği sağlandığını söyleyerek 'Aile tüm bunlara rağmen çocuklarına kendi bakmayı tercih etmiş, kimsenin çocuğu zorla alma kastı yok. Öyle bir imkân da yok. Annenin de hayat tarzı' diyerek tıpkı kadın cinayetlerinde olduğu gibi acılı anneyi hedefe koyabildi. Yetmedi. Ölümünün sebebini soranlara, açıklama isteyenlere, 'Her şeyi paraya bağlıyorsunuz' diye çıkışıp "Altında başka sebepler var. Onları da arka tarafta size izah edeyim" diyerek aileyi suçlamaya devam etti. Her facianın yoksulluk ve devletin sorumluluğunu yerine getirmediği gerçeği ortaya çıkmışken bu açıklamaları kabul etmiyoruz. Çocukların ölümünün nedeni apaçık bir biçimde derin yoksullukken, 'mesele para değil' diyen, 'gelin arka tarafta konuşalım' diyen Özlem Zengin'e buradan soruyoruz. Sosyal yardım alırken hala yiyecek almak için hurdaya çıkmak zorunda kalan anne çaresizliğine, yaşam tarzı demeye utanmıyor musunuz? Madem bakanlık da dahil ilgili kurumların takibindeydi, bu çocuklar neden öldü? Çocuk Koruma Kanunu'nda yer alan barınma tedbiri maddesini neden uygulamadınız? 18 kere gittiğiniz evde yaşanamayacağını, çocukların ve annenin bu evde olmaması gerektiğini görmediniz mi? Neden anneye çocuklarıyla beraber sağlıklı bir biçimde kalacakları bir ev sağlamadınız? Neden kadına güvenceli, gelir getirici bir iş, çocuklara ücretsiz bakım hizmeti sağlamadınız? Neden psikolojik destek sağlamadınız. Verdiğiniz iddia ettiğiniz para ki bunun da kamuda tasarruf tedbirleri kapsamında kesildiğini biliyoruz. Yoksulluk sınırının 70 binleri aştığı ülkemizde beş çocuklu bir ailenin geçimine yeterli mi? Aile Bakanlığı, Adalet Bakanlığı,

kaymakamlık ve belediye dahil onca kurumun bilgisi, takibi, müdahalesi altında yaşamını yitirdi bu çocuklar. Eğitimden sağlığa, barınmadan beslenmeye çocuk her alandaki ihtiyaçları devlet tarafından göz ardı edildiği için can verdi. Kadınlar olarak arka tarafta değil dosdoğru, kamuoyuna açık yerde konuşuyoruz. Sizin sermaye yanlısı politikalarınız yüzünden ölüyor çocuklar. Tasfiye ettiğiniz kamusal hizmetler yüzünden ölüyor. Kamu kreşlerini kapattığınız, sosyal devlet ilkesini sosyal yardıma, onu da tarikat ve cemaatlere bağladığınız için ölüyor. Siyasal çıkarlarınız için palazlandırmanız, devlet yurtları yetersiz olduğu için mecbur bıraktığınız tarikat ve cemaat yurtlarında intihara sürükleniyor. Uyuşturucu ticareti merkezi haline getirdiğimiz ülkemizde çocuklar, uyuşturucu bataklığına saplanıyor. Tacize, tecavüze, istismara uğruyor. Bu ülkede 13 yaşında çocuklar, AIDS'ten ölüyor. Sermaye ve onun en çürümüş hali çetelere terk ettiğiniz sağlık sistemi içinde yeni doğan yoğun bakım ünitelerinde can veriyor çocuklar. O çok övündüğünüz büyüme rakamları, çocukları ve kadınları öldürüyor. Siz halktan topladığınız vergileri sermayeye teşvik, vergi indirimi, muafiyeti diye dağıttığınız, yap-işlet-devret modelli otoyol, köprü ve hastanelere peşkeş çektiğiniz, yandaş sermayenin borcunu bir gecede silerken eğitim ve sağlık başta olmak üzere kamusal hizmetlere para ayırmadığınız için ölüyor. Sadece 2024 yılında sermayeden 2 trilyon 210 milyar vergi alacağınızdan vazgeçerken kadının güçlendirilmesi başlığı altında bir kadına yıllık yaklaşık 139,3 lira günlük 38 kuruş ayırdığınız için ölüyor. Bir yandan aileyi kutsallaştırıp diğer yandan o çok kutladığınız aileleri yoksulluğa sürüklediğiniz için. Patronların ihracat rakamları büyüyor. Sizin şatafatlı yaşamınız büyüyor. Çocuklar, kadınlar, işçi ve emekçiler, yoksullaşılıyor. Artan yoksulluk, özellikle kadın ve çocuklara şiddet olarak geri dönüyor. Eğer kadınların her mahalleye her iş yerine 7/24 ücretsiz kreş taleplerine kulak tıkamasaydınız, okullara bir öğün ücretsiz yemek taleplerini 'aç çocuk yok' diye cevaplamasaydınız, güvenceli istihdam olanaklarını ortadan kaldırmasaydınız, eşit işe eşit ücret taleplerini görmezden gelmeseydiniz bu çocuklar ölmeyecekti. Sorumlusu sizsiniz, yaratılan ölüm düzeni. Bizim canımız sizin ölüm düzeninize feda olmayacak.”

### **Beşiktaş Belediyesi'nden kadınlara 'Lohusa Destek Paketi'**

Beşiktaş Belediyesi, komşularının hayatını kolaylaştıran projelere bir yenisini daha ekliyor. İlçede ikamet eden ve ihtiyaç sahibi olan anne adaylarına destek olmak amacıyla sunulan “Lohusa Paketi” hizmeti, doğum yapacak kadınların ihtiyaç duyabileceği pek çok malzemeyi içeriyor.

Ayrıca, doğumdan 15 gün önce ve 15 gün sonra olmak üzere iki kez yapılacak doğal içerikli ev temizliğiyle annelerin evleri hijyenik ve güvenli hale getirilecek. Bu süreçte, yeni annelere 20 gün boyunca günde iki öğün sağlıklı yemekler ulaştırılacak. Ayrıca, annelere ve ailelerine yönelik grup terapileri, atölye çalışmaları ve eğitimler düzenlenerek yalnız olmadıklarını hissetmeleri

sağlanacak. Beşiktaş'ta yaşayan anne adayları, Beşiktaş Belediyesi Çözüm Merkezi üzerinden bu hizmet için başvuruda bulunabilecek.

Başkan Akpolat projeye ilişkin şunları söyledi:

“Değerli komşularım, Beşiktaş Belediyesi olarak, kadınların annelik yolculuklarına destek olmak amacıyla Lohusa Destek Paketi projemizi hayata geçiriyoruz. Bu paketle, kadınların doğum sonrası en hassas döneminde yanlarında olmayı, bu süreci huzur ve sağlıklı atlatmalarına katkı sunmayı amaçlıyoruz. Uzman doktorlarımızın önerileriyle hazırlanan Lohusa Destek Paketi'miz, annelik sürecinde ihtiyaç duyulabilecek her detayı içeriyor. Ayrıca, Aşevi ekibimiz lohusa annelerimize 20 gün boyunca günde iki öğün sağlıklı ve lezzetli yemekler de ulaştıracak.”

**2010'dan bu yana en acı tablo... Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu verileri açıkladı: 14 yılda en fazla kadın cinayeti Ekim 2024'te işlendi**

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2024 Ekim Ayı Veri Raporunu açıkladı. Açıklanan rapora göre Ekim ayında 48 kadın öldürüldü, 23 kadın ise şüpheli şekilde ölü bulundu.

Platform, 48 sayısının veri toplamaya başladıkları 2010 yılından bu yana ayda gerçekleşen 'en yüksek kadın cinayeti sayısı' olduğunu vurguladı. Ekim ayında öldürülen 48 kadının 19'u evli olduğu erkek, 6'sı tanıdığı biri, 5'i birlikte olduğu erkek, 4'ü akrabası, 3'ü babası, 3'ü eskiden evli olduğu erkek, 3'ü eskiden birlikte olduğu erkek, 2'si kardeşi, 2'si oğlu tarafından öldürüldü. 1 kadının öldürüldüğü kişiyle yakınlığı tespit edilemedi. Kadınların 26'sı evinde, 9'u kamusal alanlarda, 7'si sokakta, 2'si su ve kenarında, 1'i ıssız bir yerde, 1'i eğlence mekânında, 1'i çay ocağında öldürülmüştür. 1 kadının öldürüldüğü yer tespit edilememiştir. Bu ay öldürülen kadınların yüzde 54'ü evlerinde öldürüldü. Bu ay öldürülen kadınların 33'ü ateşli silahlarla, 12'si kesici aletle, 1'i darp edilerek, 1'i boğularak, 1'i arabayla ezilerek öldürüldü. Bu ay öldürülen kadınların yüzde 69'u ateşli silah ile öldürüldü.

Raporda ayrıca yılın başından bu yana en az 36 kadının polis veya savcılığa başvurmasına rağmen öldürüldüğü ifade edildi. Platformun yayınladığı yazılı açıklamada "Türkiye'de kadın cinayetlerini durdurma mücadelemiz 14 yıldır devam ediyor. Platform olarak, ihtiyacı tespit ettiğimiz 2010 yılından itibaren kadın cinayeti verilerini kamuoyuna açıklıyoruz. Bakanlıklar ise kadın cinayeti verilerini maalesef sistematik şekilde tutmayıp paylaşmıyor. Kadın cinayeti ve şüpheli kadın ölümleri gerçekliğini açıklamakla birlikte, kadın cinayetlerini durdurmak için somut çözüm önerilerinin hayata geçirilmesi de devletin görevidir. Bu görevin yerine getirilmesi için de ilgili tüm bakanlıkların, tüm mekanizmaların harekete geçirilmesi için mücadeleye devam edeceğiz" denildi.

**LANZAROTE Sözleşmesi 17 yaşında: Çocuklar hala korunamıyor.**

Çocukların Cinsel Suistimal ve Cinsel İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (Lanzarote) 17 yaşına girdi. Türkiye 2011 yılından beri sözleşmeye taraf olmasına karşın çocuklar hala korunamıyor, istismara uğruyor. Eşitlik İçin Kadın Platformu (EŞİK) 17'nci yılında sözleşmenin etkin uygulanması gerektiğine vurgu yaparak bir basın açıklaması yayımladı.

EŞİK'in yaptığı açıklamada, "Türkiye'de 13 yıldır yürürlükte olan Lanzarote Sözleşmesi'ne rağmen Tekirdağ'da istismar edilen 2 yaşındaki bebek kaldırıldığı hastanede hayatını kaybediyor. 8 yaşındaki Narin'in öldürülme nedeni ve katilleri halen belirsizliğini koruyor. 2011 yılından bu yana bağlı olduğumuz Lanzarote Sözleşmesi'nin hükümleri etkin bir şekilde uygulanmadığı gibi, kamu görevlileri, politikacılar, siyasal iktidar mensubu yöneticiler çocuk cinsel istismarını meşru gösterecek şekilde "bir kereden bir şey olmaz", "küçüğün rızası", "erken evlilik ve cinsel istismar suçu ayrıştırılmalıdır" benzeri söylemleri ile suçu affedilebilir bir zemine çekiyor ve suça teşvik ediyorlar. Çocuk istismarcılarına "af" anlamına gelecek yasal düzenlemeleri her yargı paketinin içinde ısıtıp ısıtıp gündeme getirenler, evlilik yaşını düşürmenin de fırsatını kolluyorlar" dendi. Açıklamanın devamında ise şu ifadeler yer verildi: "Ülkede halen çocuk yaşta resmi evlilikler gerçekleştiriliyor. TÜİK'in 2021 yılında açıkladığı 16-17 yaşında resmi olarak evlendirilen çocuk sayısı 12.919 ve çocuk evliliğine verilen izinler aile mahkemelerinden büyük bir hızla çıkmaya devam ediyor.

Medeni Kanun'da tanımlanan yaştan önce gerçekleşen "evlilik" adı altındaki çocuk istismarlarının sayısını tespit etmekse mümkün görünmüyor. Çünkü Bakanlık veri toplamıyor, mevcut verileri ise kamuoyu ile şeffaf bir şekilde paylaşmıyor. Çocuklar, kanunen suç sayılan yaşta, devletten maaş alan din görevlileri eliyle ve dini nikâhla "evlilik" adı altında istismarın kucağına atılıyor. Çocuk istismarını önlemek için etkin, bütüncül bir politika ve bu politikayı uygulamayı sağlayacak nitelikli mekanizmalar halen yok. Oysa Lanzarote Sözleşmesi, çocukların cinsel istismardan ve sömürüden korunması konusunda devletlere nasıl bir yol haritası izleyeceklerini gösteriyor. Sözleşmenin taraf devletlere yüklediği sorumlulukları siyasal iktidara ve çocukları korumakla sorumlu her kademe kurum ve kuruluşa tekrar hatırlatıyoruz: 18 yaş ve altındaki her bireyin çocuk olduğunu temel ilke olarak gözetin. Uluslararası sözleşmeleri esas alarak çocukları cinsel sömürü ve cinsel istismardan koruyucu politikalar geliştirin. Lanzarote Sözleşmesi'ni etkin uygulayın"

### **Federasyonun kararıyla erkek sporcularla antrenman yapmaya başladılar**

Türkiye'de son yıllarda kadın boksı çağ atladı. 2020 (2021) Tokyo ve 2024 Paris Olimpiyat Oyunları'nda Busenaz Sürmeneli, Buse Naz Çakıroğlu, Hatice Akbaş kürsüye çıktılar. Avrupa ve dünya şampiyonalarında da Türkiye ilk 5 ülke arasına girdi. Peki, kadın boksunun sırrı neydi? Bu gerçek, geçen hafta sonu Balıkesir Altıeylül Belediyesi'nin düzenlediği Türk sporunun sorunları ve

özüm arayışları zirvesinde ortaya çıktı. Daha önce 2016 Rio Olimpiyatları'nda mücadele eden ve zirveye katılan eski milli boksör Ali Eren Demirezen, son yıllarda federasyonun aldığı kararla kadın boksörlerin erkek boksörlerle antrenman yaptığını ve bu eşleşmenin, kadın boksunu bir anda öne taşıdığını söyledi. Kadın sporcuların, erkek rakipleriyle en sert antrenmanlara bile katıldığını belirten ve aynı zamanda Balıkesir BESYO Öğretim Görevlisi olan Demirezen, “Bu antrenman tekniğı kadın boksunun önünü açtı ancak erkek sporcular geriledi. Şimdi buna çare üretmeliyiz” demekten de geri kalmadı.

### **İranlı aktivist Narges Mohammadi'ye 'ek hapis cezası' iddiası**

İran'da insan hakları aktivisti ve Nobel Barış Ödülü sahibi Narges Mohammadi'nin hapis cezasına 6 ay daha ceza eklendiğı iddia edildi.

“Özgür Narges Koalisyonu” tarafından yapılan açıklamada, Mohammadi'nin 19 Ekim'de cezaevinde “emirlere itaatsizlik ve direnme” suçlamasıyla mahkûm edildiğı belirtildi.

Mohammadi'nin, siyasi mahkûmlar ve Batı ile bağlantılı kişilerin tutulduğu Evin Hapishanesi'nde kaldığı belirtildi.

“Özgür Narges Koalisyonu”, ağustos ayında cezaevinin kadınlar koğuşunda bir siyasi mahkûmun idam edilmesinin ardından Mohammadi'nin bir protesto gösterisi düzenlediğini ve bunun da ek kovuşturmayaya yol açtığını söyledi.

Mohammadi zaten 30 ay hapis cezasına çarptırılmıştı ve ocak ayında buna 15 ay daha eklendi. İran hükümeti, Mohammadi'nin ek cezaya çarptırıldığını kabul etmedi.

52 yaşındaki Mohammadi, zorunlu başörtüsü kullanımına karşı sivil itaatsizliğı teşvik etmek de dahil olmak üzere insan hakları savunuculuğı çalışmaları nedeniyle 1998 yılından bu yana defalarca tutuklandı ve hapsedildi.

2016 yılında idam cezasına karşı kampanya yürüttüğü için 16 yıl hapis cezasına çarptırıldı. 2021'de tekrar hapsedilmeden önce 2020'de serbest bırakıldı. O zamandan beri cezaevindeki kadınların istismarı ve hücre hapsi hakkında raporlar hazırladı.

Kadınların öncülük ettiğı protestolar için bir umut ışığı olarak görülen Mohammadi, 22 yaşındaki Mahsa Amini'nin başörtüsünü yetkililerin uygun gördüğü şekilde takmadığı iddiasıyla gözaltına alındıktan sonra polis gözetiminde hayatını kaybetmesinin ardından düzenlenen protestolar nedeniyle o sırada cezaevinde olmasına rağmen bir figürandı.

Mohammadi, “Otuz yıl boyunca özgürlük ve insan hakları için verdiği cesur mücadele ve yeni bir protesto dalgası İran'ı kasıp kavururken gösterdiği liderlik” nedeniyle 2023 yılında Nobel Barış Ödülü'nü kazandı.

“Özgür Narges Koalisyonu”, Mohammadi'nin parmaklıklar ardında geçirdiği süre boyunca sağlığının önemli ölçüde kötüleştiğini belirterek, kalp rahatsızlığından mustarip olduğunu vurguladı.

Gelecek sayımızda iç karartıcı haberler vermek zorunda bırakılmamamız umuduyla, sevgiyle kalın.

18.11.2024

## ATATÜRK BABAM

**YAZAN: Fatma IŞIK KAYA (Fadime)**

[fadime.62@gmail.com](mailto:fadime.62@gmail.com)

Ne zaman "ATATÜRK BABAMMMMM!" diyecek olsam, hemen sesler yükselir: "HEPİMİZİN BABASIIIIIII!"

Elbette; "ATATÜRK" demek "TÜRK'LERİN BABASI." demek. Ama manevî babası. Millet ise onun manevî çocukları.

Ben onun öz kızılım öööözzzz! Bunu söylediğim zaman hemen dalga geçmeye başlıyorlar. "Vaaayyyy; annen ATATÜRK'LE Mİ evliydiiii?" Nasıl oluyormuş bakalım buuuuuu?" gibi sözler etrafımda uçuşup duruyor.

Şimdi, yazacaklarımı okuduktan sonra yine aynı söylemlerde bulunan olursa kesin döverim haaaa! :)

Babam jandarma astsubayıdır. (Artık emekli.) 5 yaşımdan itibaren beni kucağına oturtur, ATATÜRK kimdir, neler yapmıştır anlatırdı da anlatırdı. Dinlemekten asla bıkmaz, doymazdım.

Allah aşkına, benim yaşitlarımdan kaç kişi var daha bir damlacık çocukken; "ATATÜRK niye öldüüüüüü!" diye durup dururken ağlamaya başlayan?

Babamın görevi dolayısıyla bulunduğumuz Antep'te gittiğimiz doktorun masasındaki büstüne nasıl da sımsıkı sarılıp, öpmüş, öpmüştüm!

8 yaşlarındaydım. Ankara'da ZÜBEYDE ANNEMİN heykeline koşmak isterken az daha arabaların altında kalacaktım. Yanımda bulunan halam beni zor yakalamış, çok korkmuş, hayli kızmıştı!

Okulda öğretmenim ne zaman onu, kurtuluş savaşımızı, devrimlerini anlatmaya başlasa, dikkat kesilir, kimi zaman çok duygulanır, hüngür hüngür ağlardım.

10 Kasım'lar en yaşlı, en acı günlerimdi. O günlerde gülen, şakalaşan çocuklara ölesiye kızardım! Birde şiir yazmıştım.

10 KASIM

İsterim ki bugün güneş doğmasın.

ATAM gitti diye gökler ağlasın.

Hayat dursun, hiçbir iş yapılmamasın.

ATAM, ATAM deyip millet ağlasın.

Bugün cıvıl cıvıl kuşlar ötmesin.

Kimse sevinmesin, kimse gülmesin.

Her yerden acı feryatlar yükselsin!...

ATAM öldü diye yer, gök inlesin!...

Yaşım ilerledikçe yas tutmak yerine onu daha iyi anlamaya çalışmanın, bıraktığı kutsal mirası korumanın en doğru davranış olacağını kavradım. Yine de 10 Kasımlarda mümkün olduğunca evden çıkmamaya, Kendimce hazırladığım, yapma Kasımpatı çiçeklerimle süslediğim ATATÜRK köşesiyle avunmaya çalışır, saat 09:05'te, hava soğuk dahi olsa mutlaka pencereyi açıp, siren seslerini dinler, birkaç damla gözyaşı akıtırım.

10 Kasım'lar özel günlerimdir ve hassasiyetimi bilenler o günlerde asla bana dokunmazlar. Eve misafir gelmesini bile istemem. Gelse de yanında oturmam.

Şimdiiiiiii, "Nereden öz kızı oluyormuşsun?" diyenlere birkaç sorum olacak.

Kaçınızın rüyalarına girdi?

"Sizin için öldü diyorlar." dediğimde: "Hayır, ben ölmedim, gördüğün gibi yaşıyorum." demişti. Nasılda sarılmıştım sınıksıkı!

Bir keresinde, o dev gibi, ben ise yanında küçücük kalmıştım. "İzmir'desiniz ama sizinle görüşemiyorum." demiştim. Kollarımdan tutmuş, "İşlerim oldukça fazla. Bu yüzden görüşemiyoruz." diye yanıt vermişti. Benim kollarım buz gibi, onun elleri sıcaktı.

Birde içi bembeyaz döşeli tren vagonu. O bir palto giymiş, yakasını kaldırmış. Belli hasta. Ben koluna girmişim, yan yana, hiç konuşmadan oturuyoruz. (Tabii bu rüyaları bırakıp, uyanma kâbusunun dayanılmaz acısı var.)

Soruyorum şimdi. Hanginiz rüyalarınızda böyle bir şerefe nail oldunuz, böyle bir mutluluğu yaşadınız?

80'li yıllarda gerçekleştirilen ilk karaciğer naklini hatırlayanınız var mı? Benim canım babamı lânet olası bir karaciğer hastalığı aramızdan koparıp almıştı. Nakil haberini radyodan öğrenince nasıl gözyaşı dökmüştüm o yıllarda neden böyle bir imkân yoktu diye!

Kaç kişi düşünmüştür o anda canım ATATÜRK BABAMI?

Yıllardır yurdumuzda çılgınca, doludizgin sürdürülen bir ağaç katliamı furyası var. Onun yaşlı iğde ağacı için döktüğü gözyaşları, bir tek ağacı kurtarabilmek için Yalova'daki köşkü, o zamanın şartlarında raylar üzerinde kaydırarak ağaçtan uzaklaştırdığı kaçının aklına gelip, her katliam haberinde gözleriniz dolar?

Zeytinyağlı kuru fasulyeyi çok severmiş. "Yağlı fasulye." dermiş. Ne zaman isteyeceği belli olmadığından aşçılar mutlaka her gün bir tencere kuru fasulyeyi hazırda bulundururlarmış. Ben de bu yemeğin her türlüsüne bayılırım. Söyleyin bakalım, kuru fasulye yerken aklınıza benim canım babam hiç düşer mi?

Son günlerinde canı enginar çekmiş. O günlerin olanaklarıyla kolay mı mevsimsiz meyve, sebze bulmak? Arayıp, tarayıp, bin bir güçlük bulmuşlar ama yemek kısmet olmamış. Enginar yerken onu hatırlayıp, boğazımız düğümlenir, gözleriniz dolar mı hiç? Bende ikisi de olurda.

Son gıdası bir kaşık elma suyuymuş. Kaç kişi biliyor bunu? Ne zaman elma suyu içsem yüreğim sızım sızım sızlar!...

Manevi kızları bile paşam dermiş. Var mı benden başka BABAAAAAMMMMM! diyen? Bir tanesi de ATATÜRK'CÜĞÜM diye hitap edermiş. Ve ne yazık ki şimdi rahmetli olan bu Hanım Efendi, CHP kendisine o günlerin parasıyla her ay 5 milyar lira aylık verdiği hâlde, hükümetten yetmediği gerekçesiyle daha fazlasını talep etmiş, zamanın başbakanı da; "ATATÜRK'ÜN evlâtlığı bizden para istedi." demişti? Ölesiye üzölmüşüm, yüreğim burkulmuştu. Onun kucağında büyümüş bir insan, hem de hiç ihtiyacı olmadığı halde ki olsa bile nasıl kendini böylesi acınacak hallere düşürebilir? Bu durumda kızı o mu oluyor, ben mi?

Çok sevdiğim, saygı duyduğum bir kültür dostum var. Sayın OSMAN TÜRKOĞUZ KOMUTANIM. Kendisi emekli Jandarma Albayı, emekli olduktan sonra Ankara hukuk faköütesini bitirmiş. Şair, yazar, düşünür, gerçek bir bilge. Arada bir araya geliriz. Babama benim aracılığımla yazılarını gönderir, okunanları geri götürürüm. Ben görme engelli olduğumdan bilgisayarımda, özel konuşma programımla okuyabildiğim için E-postama gönderir güzel eserlerini. Komutanımla hemen her buluşmamızda uğradığımız bir kafe var. İnanın adını bile bilmiyorum. Benim için; "BABAMLI KAFE." Çünkü orada canım ATATÜRK BABAMIN güzel bir büstü var. Ayrılırken mutlaka yanına uğrarız. Ona öpücüklerimi vermeden asla bırakıp gitmem.

Konuyla ilgili şöyle bir şiircik bile yazdım:

BİTİMSİZ ÖZLEMİ

Bir sevgili, asil yürek

Bıkmadan, usanmadan,

Tutup elimden,

Götürür beni yanı başına.

Önce dokunurum

Tutkuyla, heyecanla!

Dünyanın o en güzel,

En anlamlı yüzüne.

Sonra;

Bir öpücük kondururum

Sol yanağına,

Birde sağ yanağına.

Birer tane de,

Çenesine, burnuna.

Cayır cayır yanarken,

Bitimsiz özlemiyle!

Avunmaya çalışırım,

O güzelim sahilde,

ATATÜRK BABAMIN bana,

Sevgiyle bakan büstüyle.

Sayın Komutanım çok zarif bir Beyefendi olduğundan hiçbir buluşmamıza çiçeksiz gelmez. Her seferinde o çiçekleri ATATÜRK BABAMA bırakırız.

Bir Beyefendi Komutanıma: "Yanınızdaki ayakları öpülecek bir Hanım." demiş. Bir taraftan da büstü gösteriyormuş. Galiba kafenin sahibiymiş.

Onunla yaşıyorum her ânımı. Üzerinde resmi ya da imzası, bir vecizesi olan herhangi bir eşyam benim için "Babamlıdır."

BABAMLI fincanlarım, BABAMLI takılarım, BABAMLI takvimlerim vs.

Elinizi vicdanınıza koyup, söyleyin. Şimdi bu muhteşem adam kimin BABASI oluyor?

Yanıt veriyoruuuummm: Elbette ki BEEEEENNNNNNNNNİİİİİİMMMMMMM! İtiraz eden yandı ki ne yandı! :)

30-Haziran-2016-Perşembe

**DENGEDİ KALMAK**

**TERZİ KENDİ SÖKÜĞÜNÜ NEDEN DİKEMEZ?**

**YAZAN: Psikolog Şule SEPİN İÇLİ**

Atasözlerini, gösterdiğimiz tepkileri daha iyi açıklaması, kimi zaman da duygularımıza tercüman olması nedeniyle çok kullanırız. Bu sözler deneyimler sonucu söylendiği gibi, toplumun cinsiyetçi değer yargıları, engellilere yapılan ayrımcılığı barındırabiliyor. Bu sözlerin hangi durumda gerçek, hangi durumda yanlış kullanıldığını irdelemek gerekiyor.

‘Terzi, kendi söküğünü dikemezmiş’ atasözü ne demek, önce internette dolaşan anlamına bir bakalım. Bir kimse uzmanlığını kullanarak başkalarına yararlı olur da bu uzmanlığı kendi yararına kullanmaya fırsat bulamaz. Halk arasında böyle kullanılmıyor. Bu sözü mesleğim gereği çok duyuyorum. İlk zamanlar bu söz beni çok öfkeliendiriyor, adeta savunucu bir hale büründürüyordu. Daha sonra bu söze biraz daha farklı açıdan bakmaya karar verdim. Özellikle yolda karşılaştığım insanlar, gayriihtiyari mesleğimi soruyor. Sonra da laf, üzüme, öfkelenme gibi duygulara gelince, ağlama davranışı üzerinde duruluyor. “Sen de ağlarsan, biz ne yapalım? Doğru ya terzi öyküsü” sözüyle konuşma son buluyor. “İyi ama psikologlar da insan. Onların da herkes gibi duyguları var. Hiç üzülmez, ağlamazlarsa, makine gibi olurlar. İnsanları anlama çabasına giremezler ki” diyorum. “Hımm” ifadesi yerleşiyor dudaklarına. Bu söz yanlış anlaşılıyor bu durumda. Meslekleri nasıl düşünüyoruz acaba? Her şeyin üstesinden gelen, sanki üstün bir yaratılmış gibi algılıyoruz. Biraz öfke, biraz sakinleşme karışımı bir duygu durumuyla, “O zaman doktorlar hasta olmamalı” diyorum.

Şimdi gelelim terzinin kendi söküğünü dikemediği gerçek olaylara: İnsanları dinlemek ve anlamak üzerine kurulan psikolog-danışan ilişkisinde, olayların dışında olan psikolog, karşısındakini hissedebilme becerisini nispeten daha kolay konuşturabilir. Ama iş kendi sorunlarına gelince, olayın tam içinde olduğu için destek alma ihtiyacını duyabilir. Çünkü bilmek başka, bildiğini fark edip uygulamak bambaşka. Destek alması gerektiği durumda, kendisine karşı gereken duyarlılığı gösteremezse, her sorunu kendi başına çözüme gibi bir özgüven patlaması içine girerse, söküük büyür de büyür.

Başarıya aşırı odaklı insanların çoğu, kendisini ihmal edip sürekli başkalarının sorunlarının peşinde koşuyor. Başkalarıyla ilgilenmekten sıra kendisine gelmiyor bir türlü. İşte kendi söküğünü dikmeye fırsat bulamamanın asıl anlamı bu.

Bir de çok sık söylenen ve insanların kendini inandırarak kendilerini kandırdıkları bir söz daha var. “Hocanın dediğini yap ama gittiği yoldan gitme” sözü. Bence önce kişi başkasına önerdikleri çözümlerle ilgili tutarlı olmalı. Olayların, doğruların hayata geçmesi ancak gerçek bir içselleştirme süreciyle olur. Olduğu gibi görünen ve görüldüğü gibi olan insanlara daha çok güvenmemiz gerektiğine inanıyorum. İşte bu nedendir ki psikologlar terapi almalı, kendini

tanımalı. Kendini tanıma ve kendine bakma kapasitesi gelişirse, karşısındakine daha çok katkı sunabilir ve birlikte daha sağlıklı sorun çözme seçenekleri üretebilirler.

Önyargılardan uzak ve daha sorgulayıcı bir yaşam tarzını benimsemek için çaba gösterebilmemiz umuduyla, esen kalın.

19 Kasım 2024

## BİR ÜTOPYA BELKİ

**YAZAN: Emine KAMÇI**

[eminekamci@hotmail.com](mailto:eminekamci@hotmail.com)

Hastalığımın son dönemleriydi. O sabah diğer sabahlara göre daha erken kalkmıştım. Önce akşamdan hazırlamış olduğum terbiyeli güzel bir çorbayla güne başladım. Ardından, yeni demlemiş olduğum çaydan bir bardak doldurdum kendime ve bir kaşık da şeker alarak, yemek masasına oturdum.

Çayımı yudumlarken bir yandan da şekerin ne kadar masum, ne kadar değil üzerinde kafa yormaya çalışıyordum. Birden aklımdan şekerin masum olduğu geçti ve bu masumiyete hile karıştırılabileceğini düşündüm. Şekerpancarı çiftçiden fabrikaya geldikten sonra birçok aşamalardan geçiyordu. Yıkama, doğranma, kireçlenme, karbonatlanma, şerbetlenme ve kurulanma gibi işlemlerden geçtikten sonra paketleniyordu. Tabii ki ben bu aşamaların ayrıntılarına giremem ama şekerin tarladan başlayarak soframıza dek süren yolculuğunu biraz olsun irdeledikten sonra daha da ileri giderek şekerin fabrikada işlenirken içine bazı güçler tarafından özelliğini bozacak maddeler konması için dayatıldığı aklıma geldi. Bu olabilir miydi?

Olmayacak şey değildi. Ürünler daha tarladayken onların genetiğiyle oynanırsa pekâlâ da böyle bir şey yapabilirlerdi. Şekere böyle bir hile karıştırdılar diyelim ve bunu bir şekilde öğrenen, işleme görevlileri, şekeri bu hileden arıtıyorlar. Ne iyi olurdu değil mi?

Bunları yazmaya ara verip kalktım bir çay daha doldurdum kendime ve şekeri de unutmadım tabii. Bir ara çayı şekersiz içmeyi denemiştım de neredeyse çaydan oluyordum. Bunun için de bir kez daha denemeyi düşünmüyorum.

Uzmanlar, şeker zehir diyorlar. Oysa zehirden de zehir olan meyve şekeri früktoz var. Onun yanında şekerpancarından elde edilen şeker, çok masum kalıyor. Mademki şeker zehirdi, doksan altı yaşına dek yaşamış olan annem neden zehirlenmeden öldü. Ayrıca, yakınlarda tanıdığım olduğum bir sağlık elemanı da bu zehir sözüne adeta kafa tutarcasına şunları söylemişti: “bunu söyleyen

uzmanlar gelip en canlı örneği olan bana baksınlar. Yıllardır çayımı sekiz şekerli içerdim, şimdi ise yediye düşürdüm. Ancak hiçbir konuda sağlığımdan şikâyetçi değilim!”

Genelde insanlar çayı şekersiz içerken diğer yanda, vitamin olsun diye bol bol meyve tüketmekten geri kalmıyorlar.

Hem kendimiz tüketiyor hem de çocuklarımıza yemeleri için dayatıyoruz aynı zamanda. Gerek evde sıkılan gerekse paketlerde satılan meyve sularını içiriyoruz çocuklarımıza. Belki bu ürünleri az miktarda kullanmak fazla zararlı olmayabilir ne var ki bu ürünler hele de çocuklarımız tarafından çokça tüketilmektedir. Şunu da söylemek isterim ki ben ne bir diyetisyenim ne de bir doktor. Söz konusu bilgileri ben de çok yakın bir geçmişte edindim ve hem bilmeyenlere hem de bilip de unutanlara aktarmak istedim. Gerçi uzmanlar, işlenmiş veya pakete girmiş her gıda ürününün zararlı olduğu görüşündeler. Tarladan fabrikalara, fabrikalardan marketlere ulaşan ürünler ne yazık ki sağlıksız bir biçimde evlerimizde, sofralarımızda yerini alıyor.

Her neyse, ben bu düşüncelerimi biraz daha ileri taşıdım. Şöyle dedim kendi kendime: “Bütün dünya insanları, bilim insanları tüm gerçeklerin farkına varsa; farkına varmakla kalmayıp bu gerçekleri bütün insanlıkla paylaşırsa. Parasal kaygı değil, insan sağlığı, eğitimi birinci planda tutulsa! Örneğin, eskiden olduğu gibi köy enstitüleri benzeri bir eğitim sistemi kurulsun! Herkes birbiriyle yardımlaşmak için karşısındakini mutlu etmek için yarışsın. Bu sözünü ettiğim eylemleri bizler kendi aramızda yapmaya gayret ediyoruz zaten. Önemli olan tüm bu eylemlerin dünya genelinde olması. Benim bu düşüncelerim belki bir ütopya gibi gelebilir. Ancak böyle düşünen insanlar da az değil. Hani bazı sloganlar vardır ya gelişme, ilerleme, hak isteme adına: “Direne direne kazanacağız, eğitim hakkımız, söke söke alırız” diye. İşte böyle böyle kimimiz yazarak çizerek, kimimiz yürüyerek, kimimizse seminer şeklinde insanlarla konuşarak bilgiye, yeniliğe, ilerlemeye yönelik eylemler gerçekleştiririz.

Evet, belki son zamanlarda insanlığın durumu pek parlak değil. Yurdumuzdaki ekonomik sıkıntılar, kadın, bebek cinayetleri, eğitim yetersizliği, sağlık elemanlarının gittikçe azalması gibi sorunlarla yüz yüzeyiz. Dışarıdaysa savaşlar bitmek bilmiyor ve her geçen gün binlerce insan ölüyor. Gerek biyolojik savaş gerekse sıcak savaşlarla insanlar can veriyor. Salgın hastalıklar ve onlar için önlem diye uygulanan aşılar da ölümlere neden oluyor.

Her şeye karşın ben yine de umutluyum. Dergimizde olduğu gibi “Çoğalalım çoğaltalım” sloganıyla yazalım, çizelim, yürüyelim, konuşalım ki gördüğümüz, dokunduğumuz insanlara umut bulaşsın. Damlalar ırmak, ırmaklar bir gün deniz olur kim bilir?

15 Kasım 2024

## DUYGULARIMIZI İFADE EDEBİLİYOR MUYUZ?

### TÜRKİYE'DE ENGELLİ BİREY OLMAK

**YAZAN: Menekşe KOÇAK**

**mneksekck06@gmail.com**

“Türkiye’nin yeni bir anayasaya ihtiyacı var mı?” Anayasa’nın ilk dört maddesi tartışılabilir mi? ya da “Mevcut Anayasa’ya uyulmuyor ki yenisine uyulsun.” ...Bu ve benzeri soruların cevabı bu günlerde siyasetin gündeminde.

Ben de 3 Aralık Engelliler günü nedeniyle anayasada engelliler konusunu ele aldım.

Anayasa’nın 10.Maddesine göre “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.”

Peki, “Engellilerin eşit yurttaş olması için mevcut engeller kaldırıldı mı? “Hayır.

Aksine engelli haklarıyla ilgili STK’lar sorunlarını iletmek istediğinde , iktidarda olanlar ya kaçıyor ya da yeterince lütufta bulunulduğunu , daha fazla istekte bulunmanın yüzsüzlük olduğunu ima ediyorlar...

Muhalefet ise bol bol engellilerle ilgili sorunların çözümü için söz verdi, umut oldu... Ancak muhalif belediyelere bağlı yerel yönetimlerde bizleri rahatlatan uygulamaları henüz göremedik.

Mesela Ankara Büyükşehir Belediyesi, Aile Yaşam Merkezleri adı altında; çocuk, genç, kadın, engelli ve yaşlılara hizmet veren kurumlar açıyor. Bugün yirmiden fazla olan bu merkezlerden sadece Elvankent ve Kuşcağz Aile Yaşam Merkezlerinde engelli bireylere hizmet var. Evime bir kilometre mesafedeki Mutlu Aile Yaşam merkezine oğlumu, engelli olduğu için almıyorlar. Gerekçe, bu merkezde engelli lokali bulunmaması. “Neden bu merkezde engelli lokali yok?” diye sorduğunuzda cevap: “Ödenek ve otizm konusunda deneyimli personel yok.”

Belediyenin, Ankara’da sadece iki merkezde engellilere hizmet vermesi, tüm engellilerin bu merkeze gitmesini talep etmesi Anayasaya ve Büyükşehir Belediyeleri Özürlü Hizmetler Birimi Yönetmeliği’ne aykırı bir uygulama. Engelli bireyin onlarca kilometre yol giderek hizmet almasını beklemek ise akla ziyan bir durum... Ama kimin umurunda!

Bu nedenle, Türkiye’de engelli birey veya engelli birey yakını olmak demek, anayasada verilen temel haklara sahip olmak için mücadele etmek demektir.

Türkiye’de engeliniz otizm ise, evinizde oturma hakkınızı bile gasp etmek için komşularınız kapıya dayanır: “Biz otizmlilerle yaşamak istemiyoruz!” derler yani. Anayasanın 36. Maddesinde “Herkes temel insani gereksinimlerini karşılayabilecek, insan haysiyetine yakışır biçimde konut ve barınma hakkına sahiptir’ hükmünü yok sayarlar.

Otizimli çocuğunuz ile devletin savunması gereken barınma hakkı için ya mahkeme kapılarında sürünüz ya da göçmen kuşlar misali oradan oraya savrulursunuz.

Türkiye’de engelli birey iseniz

Anayasanın 42.maddesinde “Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.” ifadesi ile garanti altına alınan eğitim hakkı için mücadele etmek zorunda kalırsınız. Çünkü öğretmenler engelli birey için “Sınıfıma uygun değil başka okula gitsin!” demekten; veliler ise “Çocuğumun sınıfında engelli çocuk istemiyorum.” diye imza toplayıp gösteri yapmaktan çekinmezler.

Türkiye’de engelli birey iseniz;

Anayasa’nın 5. Maddesinde devletin görevi “Kişinin temel hak ve hürriyetlerini sosyal hukuk devleti ve adalet ilkesi ile bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya çalışmak “olarak belirlenmesine rağmen, en temel hak olan eğitim hakkınız için mücadele etmek zorunda kalırsınız.

MEB’e dilekçe üstüne dilekçe vermekten yorulur ancak sonuç alamaz ve kapsayıcı eğitimin dışında kalırsınız... Bu zorlu süreçte gücünüz ve umudunuz kaldıysa mahkeme yoluyla anayasal hakkınız olan kapsayıcı eğitim için mücadele edersiniz.

Türkiye’de engelli birey iseniz;

Anayasa’nın 42.Maddesinde “Devlet durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı olacak tedbirleri alır.” ifadesine rağmen doğru eğitime ulaşamadığınız için bakıma muhtaç kalma riskiniz çok yüksektir.

Türkiye’de engelli birey iseniz;

Tüm bu zorlukları aşmayı başardığınız ve EKKPS’ye girme hakkı kazandığınızda toplumla bütünleşmek ve üreten birey olmak için destek bekliyorsanız, yanılıyorsunuz. Anayasa’nın 61.Maddesindeki engelli bireyin erişimini kolaylaştırma ilkesine rağmen KPSS’ye elektronik ortamda başvuru yapılırken size EKKPS şahsen gidip başvuru yapma engeli konmasına isyan edersiniz ama sesinizi duyan olmaz.

Türkiye’de engelli birey iseniz;

Maalesef bir ömür karşınıza çıkan engeller karşısında “Ben de insanım ve benim de haklarım var!” diye mücadele etmek zorunda kalırsınız.

Türkiye’de bakıma muhtaç engelli birey iseniz;

Ailenizi kaybettiğinizde insanî olmayan şartlarda, yaşamak zorunda kalırsınız.

Bu nedenle Türkiye’de engelli birey yakınıysanız;

“Benden sonra evladına ne olacak?” kaygısını yaşar; evladınızı koca dünyaya sığdıramadan göçüp gitmekten korkar ve evladınızın sizinle birlikte hayata veda etmesi için dua edersiniz.

Türkiye’de engelli birey yakınıysanız;

Varınızı yoğunuzu engelli evladınızın ihtiyaçlarını karşılamaya harcarsınız.

Türkiye’de bakıma muhtaç engelli birey yakınıysanız;

Anayasa’nın 5. Maddesine göre Türkiye’nin sosyal hukuk devleti olduğunu yani devletin evladınıza bakmakla yükümlü olduğunu bilirsiniz. Tüm birikiminizi evladınıza harcadığınız için bir umut devletten destek beklersiniz. Devleti yönetenler evladınızın bakımını onlara bıraktığınızda bakım maliyetinin çok yüksek olacağını bilir. Ancak sizin geliriniz açlık sınırının üstündeysen devletten istediğiniz maddi desteği alamazsınız.

Soru şu:

“Neden Türkiye’de engelli birey olmak bu kadar zor?” Çünkü ülkede, Anayasanın, 5378 sayılı Özürlüler Yasasının ve Büyükşehir Belediyeleri Özürlü Hizmetler Birimi Yönetmeliği’nin engellilerle ilgili devlete yüklediği sorumluluğu uygulamayı dert edinen siyasetçi ve bürokrat yok.

Gerçek şu ki sallabaşını al maaşını anlayışı, bugün git yarın gel sistemi ve ödenek yok mazereti ile vatandaşın Anayasa ile garanti altına alınana hakları gasp ediliyor. Yani Anayasanın 11.maddesine göre suç işleniyor “Anayasa hükümleri yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare mahkemelerini bağlayan temel hukuk kurallarıdır. Bu hükümlerle verilen haklara engel olmak suçtur. “

3 Aralık Engelliler gününde, siyasilerden Anayasa konusunu bu açıdan değerlendirmelerini beklemek hakkımızdır. Zira görevleri hakkımız olanı almamızı sağlamaktır; zorlaştırmak, mazeret üretmek değil!

13.11.2024

## **GÖZÜME DEĞENLER**

**YAZAN: Yayla BOZTAŞ**

**yaylaboztas@yahoo.com**

Yaşadığımız bugünlerde bizim için daha da önem kazandı yürüyüşler, eskisinden çok gözümüze değıyor her şey.

Kentsel dönüşüm için yıkılan apartmanın yanından geçiyorum. İki gün önce önünden geçmemize izin vermemişlerdi. Dün enkaz halindeydi, bugün yerinde kocaman bir boşluk. Daha önce hiç yokmuş gibi. Acıtan, bir yığın yaşanmışlığı da yok eden bir boşluk. Neşeyle yenilen yemekler, çocuk gülüşleri, sarılışlar daha bir yığın duygu o molozlarla bilinmez bir yere atılıp yok

edilmiş. Hemen boşluğun yanında sırasını bekleyen tümüyle boşaltılmış kocaman bir apartman daha. Hiçbir yaşam muştusu olmayan, suskun, şaşkın...Birden bir pencerenin önünde sarı çiçekler fışkırmış bir saksı değişiyor gözüme. Hiçbir şey umurunda değil, ıslıl ıslıl, coşkuyla caddeden geçenlere bakıyor. İçimde hazır bekleyen hüznün “Yağmur yağdığı için susuz kalmadı ne güzel” düşüncesiyle yatışıyor.

İlerdeki bir parkın kanepesine oturuyorum. Çevrede hiç kimse yok. Kocaman park, ağaçlar martılar, güvercinler, kediler hep benim. Kim bilir, belki de başkalarıyla yüz yüze olmamak için tenhalara kaçışıyor insanlar. Şimdi insandan uzak durma devrindeyiz. Sahi Cilalı Taş Devri’ni bırakalı ne kadar olmuştu?

Oturduğum yerde suları köpük köpük devinen bir havuz var. Köpükler beyaz, gökyüzündeki bulutlar gibi. Kediler için konulmuş mamaları büyük iştahla tüketen tombul martılar da bulut kadar beyaz. Bulutların arasında parça parça maviler. Sanki gökyüzünün asıl rengi beyaz da bulutlar mavi...

Güneş buluta girince buz kesiyor hava. İyice sarınıyorum giysime. Ayak ucuma nereden geldi bu kedicik. Yüzüne bakıp “İyi ki kürkün var” deyince, beni dost bilip yanıma atlıyor hemen. Biraz sonra kucağıma oturmazsa bana da Yayla demesinler. Evet hiç beklemeden yerleşti dizlerimin üstüne. O mu benim sıcağıma sığındı, yoksa ben mi onunla ısınıyorum. İşte tam bu sırada çıkıyor buluttan güneş. Sıcaklığı alnımda anne eli gibi sevecen. Isınıyoruz, ben kedi, kediye okşayan elim. Çocukluğumda dışardan geldiğimde yanan sobaya uzattığımdaki gibi sıcacık... Kedi iyice yumuşuyor kucağıma, hafıftan bir türkü...Çok güzel her şey.

Birden yandaki Caminin minaresinden yayılıyor dualara karışmış ölüm duyurusu, bugüne hiç yakışmayan.

Cahit Sıtkı Tarancı “Nerden çıktı bu cenaze ölen kim? derken sevgili Behçet Necatigil yanıtlıyor onu,

“Adı, soyadı / Açılır parantez/ Doğduğu yıl, çizgi öldüğü yıl/bitti Kapanır parantez.”

Üzerini örtmeye çalıştığım hüznün buluttan çıkan güneş gibi yüzümde. Ama üşütüyor bu kez.

## **BİLİM DÜNYASINDA BU AY KASIM**

**HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT**

[selvetbayraktarr@hotmail.com](mailto:selvetbayraktarr@hotmail.com)

İçten ve sıcacık bir merhaba değerli takipçilerimiz. Kendimde öğrendiğim için hazırlamaktan en keyif aldığım köşeyle sizlerle. Bakalım hangi bilimsel araştırmaları derledik sizler için.

Önce başlıklar:

Kanser tedavisinde yeni umut: 'Tırtıl Mantarı' virüsleri yok edebilir

Evlı olmayan kişilerin depresyona girme riski daha yüksek

Film izlerken ağlayanların erken ölüm riski mi var?

İsveçli bilim insanlarından uyarı: Özellikle kadınları tehdit ediyor!

Bilim insanlarından 'mucizevi' tedavi yöntemi: Uyuşturucu ve alkol bağımlılığı sona mı eriyor?

### **Kanser tedavisinde yeni umut: 'Tırtıl Mantarı' virüsleri yok edebilir**

Araştırmacılar, tırtıl mantarında bulunan bir bileşiğin, kansere yol açan kontrolden çıkmış hücre büyümesini nasıl durdurabileceğini keşfetti. Cordycepin olarak bilinen bileşik, tırtılları enfekte eden Cordyceps militaris adlı parazitik bir mantar tarafından üretiliyor. Mantarın kendisi, özellikle geleneksel Çin tıbbında tıbbi nitelikleriyle araştırılan bir mantar olarak biliniyor.

Cordycepin'in daha önceki çalışmalarda kanser ilacı olarak umut vadeden bir ilaç olduğu gösterilmişti ancak bilim insanları şimdiye kadar bu ilacın nasıl çalıştığını tam olarak anlayamamıştı. İngiltere'deki Nottingham Üniversitesi'nden bir ekip, gelişmiş tarama teknikleri kullanarak, kordisepin'in birden fazla hücre hattındaki binlerce gen üzerindeki etkilerini inceledi. Kordisepin'in, kanser belirtisi olan kontrolsüz hücre bölünmesini teşvik eden hücresel yollara müdahale ederek etki ettiğini buldular.

FEBS Letters dergisinde yayımlanan araştırmaya liderlik eden Cornelia de Moor, yaptığı açıklamada, "Verilerimiz, kordycepin'in yeni kanser ilaçları için iyi bir başlangıç noktası olduğunu doğruluyor ve faydalı etkilerini açıklıyor" dedi. Araştırmacılar, hücrelerin içine girdiğinde, kordisepin'in kordisepin trifosfat adlı bir moleküle dönüştüğünü keşfettiler. Bileşiğin bu değiştirilmiş hali, hücrenin büyümeyi teşvik eden sinyallerini doğrudan bozabilir ve sonuçta kanser hücrelerinin bölünmesini durdurabilir. Hücre büyümesini etkileyen muhtemel faktörün kordycepin trifosfat olduğu ve dolayısıyla doğrudan kanser hücrelerini hedef alabilen molekülün bu olduğu belirlendi.

Kontrolsüz büyümeye neden olan hücre sinyal yollarını hedeflemek, sağlıklı hücrelere zarar verebilen kemoterapi gibi geleneksel kanser tedavilerine umut verici bir alternatif sunuyor. Kordycepin bazlı ilaçlar, tümör büyümesini besleyen mekanizmalara seçici bir şekilde müdahale ederek vücuda daha az zarar verebilir.

De Moor, "Birkaç yıldır kordycepin'in çeşitli hastalıklar üzerindeki etkilerini araştırıyoruz ve her adımda bunun etkili bir tedavi olarak nasıl kullanılabileceğini anlamaya bir adım daha yaklaşıyoruz" dedi.

### **Evli olmayan kişilerin depresyona girme riski daha yüksek**

Araştırmacılar, yaklaşık 7 ülkeden 100 binden fazla kişinin verilerini analiz etti.

Birleşik Krallık 2007 Yetişkin Psikiyatrik Morbidite Araştırması'ndan (APMS) yaklaşık 222 kişi depresyon belirtileri gösterdiğini bildirdi. Bu kişilerin 73'ü evli, 62'si bekar, 55'i boşanmış ya da ayrı yaşayan ve 32'si duldu.

Çin'in Makao kentindeki Makao Politeknik Üniversitesi'nden Kefeng Li ve meslektaşları Nature Human Behaviour dergisinde yayımlanan çalışmada, şunları kaydetti:

“Ülkeler arası analizimiz, evli olmayan bireylerin daha fazla depresyon riski altında olabileceğini ve bu riski azaltmaya yönelik her türlü çabanın kültürel bağlam, cinsiyet, eğitim düzeyi ve madde kullanımının rollerini dikkate alması gerektiğini göstermektedir.” 4 ila 18 yıllık bir takip süresi boyunca ABD, Meksika, İrlanda, Güney Kore, Çin ve Endonezya'daki insanları da inceleyen çalışma, evli olmayanların evli olanlara kıyasla %79 daha yüksek depresif semptom riskiyle ilişkili olduğunu ortaya koydu.

Ayrıca boşanmış ya da ayrı yaşayan kişilerin depresyon belirtileri gösterme riskinin %99 daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu arada, dul kalanların evli olanlara göre %64 daha yüksek risk taşıdığı görüldü.

Araştırmaya göre, Batı ülkelerindeki evli olmayan kişilerin, Doğu ülkelerindekilere kıyasla daha yüksek depresyon riskine sahip olduğu belirtildi.

Dünya Sağlık Örgütü'ne (WHO) göre, dünya genelinde yaklaşık 280 milyon kişi depresyon geçirmektedir ve bu rakam dünya yetişkin nüfusunun yaklaşık %5'ini oluşturmaktadır. Bilim insanları bulguların, bu durum açısından daha yüksek risk altında olan kişilerin tespit edilmesine yardımcı olabileceğini belirtiyor.

Araştırmacılar, evli kişiler arasında depresyon oranlarının daha düşük olmasının, çiftlerin birbirlerini sosyal olarak destekleyebilmeleri, ekonomik kaynaklara daha iyi erişebilmeleri ve birbirlerinin refahı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olmalarından kaynaklanabileceğini öne sürüyor.

### **Film izlerken ağlayanların erken ölüm riski mi var?**

Eğer film izlerken ağlıyorsanız, sıradan durumları tehdit edici olarak yorumluyorsanız veya reddedilmekten korkuyorsanız erken ölüm riskiniz daha yüksek olabilir.

Bu tür davranışlar nevroitiklik belirtileri olarak kabul edilebiliyor ve yeni bir araştırma, bu kişilik özelliğinin erken ölüm riskini yüzde 10 artırdığını ortaya koydu.

Chip'in aktardığına göre nevrotiklik; korku, üzüntü, sinirlilik gibi olumsuz duygularla ilişkilendirilen bir duygu durumu. Ancak zihin ve bedende tahribata yol açan yalnızlık, kaygı, sinirlilik gibi çeşitli bileşenlerle birleştiğinde tehlikeli hale geliyor. Bilim insanları, yalnızlığın erken ölümün en güçlü belirleyicisi olduğunu, çünkü bu duygunun solunum ve sindirim sistemi hastalıklarına yol açabileceğini ileri sürüyor. Nevrotiklik bozukluğunun ruh hali değişimleri ve umutsuzluk hissi gibi diğer yönlerinin de yüksek ölüm riskiyle ilişkili olduğu görüldü. Bilim insanları genel olarak bu olasılığın erkeklerde en yüksek düzeyde olduğunu tespit etti. Özellikle 54 yaşın altındaki ve üniversite diploması olmayan kişilerde daha belirgin olduğunu buldu.

Florida Eyalet Üniversitesi liderliğindeki bir araştırma ekibi, yarım milyon insana ait biyolojik örnekler ve genetik, yaşam tarzı ve sağlık bilgilerinin yer aldığı devasa bir veri tabanı olan İngiltere Biyobankası'ndan alınan verileri analiz etti. 2006 - 2010 yılları arasında Biyobanka'da bilgileri saklanan yaklaşık 500 bin kişiye nörotisizm değerlendirmesi yapıldı. Denek sayısı bu kadar yüksek olduğu için ortaya çıkan sonuçları çok ciddiye almak gerekiyor.

Bu kişilerin sağlık ve ölüm istatistikleri değerlendirildiğinde, diğer insanlara göre daha yüksek erken ölüm oranı yaşadıkları fark edildi.

Özetlemek gerekirse, "hiçbir şeyi kafaya takmadan, üzülmeden, keyfine bakarak yaşayanlar" daha uzun ömürlü oluyorlar.

### **İsveçli bilim insanlarından uyarı: Özellikle kadınları tehdit ediyor!**

Günlük beslenme rutininin vazgeçilmez bir parçası olan inek sütü, yıllardır sağlıklı bir içecek olarak kabul ediliyor. Ancak, İsveç'te yapılan yeni bir araştırma, özellikle kadınlarda düzenli süt tüketiminin kalp krizi riskini artırabileceğini gösteriyor. Bu bulgu, süt tüketiminin sağlık üzerindeki etkileri konusunda yeniden düşünmemize neden oluyor. Uppsala Üniversitesi'nde gerçekleştirilen ve 60.000 kadın ile 40.000 erkeğin katıldığı geniş çaplı bir araştırmada, düzenli inek sütü tüketiminin kadınlarda kalp krizi riskini %21 oranında artırdığı tespit edildi. Araştırmacılar, sütte bulunan laktozun iltihaplanmaya yol açarak kalp sağlığını olumsuz etkileyebileceğini belirtiyor. Daha önce yapılan bazı çalışmalar, inek sütü tüketiminin Tip 2 diyabet ve Alzheimer hastalığı riskini artırabileceğini öne sürmüştü. Ayrıca, ABD'li beslenme uzmanı Noreen Iftikhar, düzenli inek sütü tüketiminin prostat kanseri riskini artırabileceğini ve cilt sorunlarına yol açabileceğini belirtiyor. Bu bulgular ışığında, bazı uzmanlar bitkisel bazlı süt alternatiflerinin değerlendirilmesini öneriyor. Badem, soya veya yulaf sütü gibi seçenekler, laktoz intoleransı olan bireyler için de uygun olabilir. Ancak, bu alternatiflerin besin değerleri ve içerikleri farklı olduğundan, tüketmeden önce bir beslenme uzmanına danışmak faydalı olacaktır. Harvard Tıp Fakültesi'nden Dr. Walter Willett, süt tüketiminin sağlık üzerindeki etkilerinin bireysel farklılıklar gösterebileceğini ve genel bir yargıya varmanın zor olduğunu belirtiyor. Willett, "Süt tüketimi

konusunda dengeli bir yaklaşım benimsemek ve bireysel sağlık durumunu göz önünde bulundurmak önemlidir" Diyor.

### **Bilim insanlarından 'mucizevi' tedavi yöntemi: Uyuşturucu ve alkol bağımlılığı sona mı eriyor?**

Batı Virginia Üniversitesi Rockefeller Nörobilim Enstitüsü'ndeki doktorlar, gönüllü katılımcılara 1 milyon dolar değerinde bir kask ve gözlük yerleştiriyor ve ardından onlara sorun yaşadıkları maddelerin görüntülerini gösteriyor.

The Wall Street Journal'ın haberine göre, bu esnada beynin belirli bölgelerine ultrason dalgaları kullanarak, hastanın bağımlı olduğu maddeye karşı herhangi bir isteği kalmayana kadar nabız atıyorlar.

Eroin ve metamfetamin sorunu olan 41 yaşındaki Joe Hilton, deneysel tedaviyi denedi.

“Beyin zaplama” işleminden geçtikten sonra WSJ'ye verdiği demeçte, tedaviden önce sahip olduğu uyuşturucu isteklerinin artık olmadığını ve son 20 gündür kullandığı maddelerle ilgili hiçbir şey hissetmediğini söyledi.

Bilim insanları, bu yeni tedavinin uyuşturucu ve alkol sorunlarının tedavisinde kullanılabileceği gibi yeme bozukluğu ya da kumar bağımlılığı olan kişilere de yardımcı olabileceği konusunda umutlular.

Hilton 30 hastayı kapsayan klinik deneyde yer alan üçüncü hastaydı.

Şimdiye kadar elde edilen sonuçlar umut verici; tedaviye katılanların dörtte üçünün birkaç ay sonra madde bağımlılığından kurtuldukları kaydedildi.

Bununla birlikte, araştırmacılar bunun bir tür mucize tedavi olduğu konusunda ihtiyatlı davrandılar.

Rockefeller Nörobilim Enstitüsü'ndeki klinik nöropsikolog olan James Mahoney, WSJ'ye şunları söyledi:

“Aşermeyi ortadan kaldırırsanız ama stres faktörlerini ortadan kaldırmazsanız ve aşermenin yerine daha uyumlu başa çıkma mekanizmaları koymazsanız, eninde sonunda geri dönersiniz.” Farklı bir çalışma, evde bir kulaklık aracılığıyla beyin zaplamasının depresyon tedavisinde de kullanılabileceğini ortaya koydu.

Araştırmaya göre tedavi, hastaların yarısından fazlasında (yüzde 57,5) sadece 10 hafta içinde tüm depresyon belirtilerini hafifletiyor.

Çalışma ayrıca, beyne zap yapan kulaklığın, denemeye katılan hastaların yüzde 64,2'sinde semptomları iyileştirebildiğini gösterdi.

King's College London Psikiyatri, Psikoloji ve Nörobilim Enstitüsü Duygudurum Bozuklukları Merkezi Direktörü ve Duygudurum Bozuklukları Başkanı Allan Young şunları söyledi:

“Bu sonuçlar çok heyecan verici ve depresyonun gelecekteki tedavisi üzerinde önemli bir etkiye sahip olmaya hazırlanıyor. Majör depresyon tüm dünyada yetersiz tedavi edilmektedir ve mevcut tedavi yöntemlerinin önemli sınırlamaları vardır. Bu çalışma, bu tedavinin hem etkili olduğunu hem de iyi tolere edildiğini göstererek, şu anda kendileri için işe yarayan seçenekleri bulmakta zorlanan hastalara hayati önem taşıyan yeni bir alternatif sunuyor.”

Flow Neuroscience kulaklık, depresyon hastalarında beyin düşük aktivite ile bağlantılı bir bölgesini uyarmak için transkraniyal doğru akım stimülasyonu (tDCS) adı verilen non-invaziv bir beyin stimülasyon tekniği kullanmaktadır.

Gelecek sayımızda yine ufukumuzu genişletecek yepyeni bilimsel araştırmalarla buluşmak dileğiyle umutla kalın.

18.11.2024

## **ZORUNLU SEÇMELİ KADIN DERSLERİ**

### **GÜZEL OL!**

**YAZAN: Ayşe GÜLÇİN İLHAN**

[aysegulcinilhan@gmail.com](mailto:aysegulcinilhan@gmail.com)

Kadına atfedilmiş kavramların başında geliyor güzellik... Prehistorik Çağda ilk heykelciğini (Steatopik) taşa oyuyor homosapiens. İnsanlığın kendine benzeyen ilk figür yaratım yolculuğuna böylece çıkıyor bizim Steatopik heykelcik.

On binlerce yıl önce insanoğlunun tarih sahnesine çıkmasıyla birlikte Steatopik denilen ilk Ana Tanrıça heykelciği Çatalhöyük'te karşımıza çıkıyor. Günümüzde Anadolu Medeniyetleri Müzesinde sessizliğini ve ihtişamını koruyor.

Taşınabilir boyutta olması henüz yerleşik düzene geçilmemiş olmasıyla ilintili görünüyor. Daha ileriki dönemlerde tapınaklarda ve ölülere gömü hediyesi olarak bırakılan bu heykelciklerin bir tür dini ritüel aracı (litürjik) olarak idol haline gelmesi ise, konusu kadın olan Tanrıça heykelinin tüm pagan toplumlarında kült aracı olarak kullanılmasına neden oluyor...

Gelinen noktada kadına; doğurganlığın bir üstün özellik olarak atfedilmesiyle beraber Bereketin Tanrıçası, insan soyunu devam ettiren, büyüten, geliştiren, var edip çoğaltan, yaratım gücü ve olağanüstü niteliklerin tek varlıkta toplandığı bir kavramsal tanım yapılıyor. Böylelikle

kadının dünyada olma amacı, yaratım gücü gibi tanrısal bir rolün ona biçilmesi erkekten milyon yıl önce belirlenmiş ve onaylanmış oluyor. Bu rol, kadın cinsiyetinin evrende kazandığı ilk galibiyeti ve başarısı olabilir. Bu kazanımla, tanrının kudreti insanoğlu tarafından tanrıdan önce kadına bahşedilmiştir.

Taşınabilir boyuttaki bu heykelciğin genel özelliği kadın vücudunun bazı bölümlerinin belirgin olarak bilinçli bir abartıya gidilerek vurgulanmasıdır. Göğüsler olabildiğince iri ve sarkmış şekildeyken, kalçalar ve bacaklar taşkın, kalın ve abartılıdır. Genellikle oturur konumdaki heykelciklerde baş iridir ve yüz detaylandırılmamıştır. Kadın bedeninin özellikle dişil ve doğurgan bölümleri vurgulanmıştır. İçinde bulunduğu dönem itibarıyla orantı ölçü ve herhangi bir estetik cazibe görülmez.

Sonra ne oldu da ille de güzel olmaya itildi kadın?

Antik dönem Yunan Tapınaklarında, üst örtüyü taşıyan sütunlar karyetith dediğimiz kadın heykelleri şeklinde yapıldı. Sütunlar arası kemerleri birbirine kenetleyen kilit taşları da yine kadın başı şeklindeydi. Koskoca tapınağın taştan çatısını kadınların vücuduna yüklüyorlar ve kadın tüm bu yükü binlerce yıl tüm zarafetiyle taşıyor. Heykellerin ortak özelliği ise son derece narin, orantılı ve güzel vücut hatlarına sahip olmaları. Kadın bu haliyle fiziken olağan üstü güçlü, görüntü olarak ise her göreni hayran bırakacak estetik zarafete sahipti. Peki, neden kadın bu kadar “tam” olmalıydı? Tamlık algısı neden sadece kadın cinsiyeti üzerinden tanımlanıyordu?

İşin içinde tapınak olduğuna göre kutsal bir görevi de vardı karyetithlerin. Pagan döneminde kalabalık bir Tanrılar alemi vardı ve kuvvetle muhtemel başta Zeus Efendi olmak üzere Tanrılar erkekti ve hiçbir şey onların göz zevkini bozmamalı, gönüllerini hoş etmeliydi. Nerede kaldı doğurganlığı saygı uyandıran şu bizim şişman steatopik?

13. Yüzyılda yazılan Orta Çağ Fransız Edebiyatının en önemli eserlerinden *Roman De La Rose*’da kadınlara tembihler vardır.

“Cilt renk kaybederse ve kalbi bir sebeple acı çekerse, yüzünü boyamak için her zaman odasındaki kutulara gizlenmiş renkli merhemler bulundurmalı ama misafirlerin hiçbirinin koklayamayacağına ve göremeyeceğine dikkat etmelidir. Elleri güzel ve kusursuz değilse (Bknz. Tamlık algısı) onları gizlemek için eldiven takmalıdır.”

İnsan geliştikçe mutlak değerler bütünü de değişikliğe uğramış ve yaşadığı çağa göre evrilmiştir. Konu şu ki güzellikten elde edilen zevk hiçbir dönemde değişmemiştir.

Günümüz dünyasında *güçlü kadın* olma iteminin diğer kolu da *güzel kadın olma* dayatmasıdır. Bir ortaçağ modası olan kirpiklerin ve kaşların tamamen yok edilmesi, alnın açık olması için saçların düzenli aralıklarla yolunması günümüzde plastik cerrahi yoluyla kadının baştan yaratımıyla

pek bir farkı yok gibi çünkü yaratılan algı; kadının daima güzel olması, her şartta her zaman ve her yerde...

Nerede kaldı doğurganlığı saygı uyandıran steatopik Tanrıça?

En ilkel aklın bile güzellikten ötesini gördüğü ve bir kadına binlerce yıl önce Bereketin Tanrıçası ünvanını verdiği, kadın cinsiyetini en üst seviyeye koyduğu dönemin ilkel dönem olduğuna emin miyiz?

Botoksun kadar güzelsin, dolgun kadar çekicisin çünkü senin bu dünyada var olma nedenin sadece erilin hoşuna gitmek desek kıyamet kopar şimdi. Çünkü herkes iyi hissetmek için estetik operasyonu yaptırdığı iddiasında. Açıkça görünen tabloda; gülemeyecek, yolda arkadaşını görse sevinemeyecek, anası ölse hıçkırarak ağlayamayacak ve en önemlisi çocuğuyla benzeşen tek fotoğrafı olamayacağını göze alabilecek. Güzel olmak daha da güzel hatta en güzel olmak uğruna bıçak altına yatıyor yatmasına da işin ironisi şu; bizim şişman heykelcik gibi kimsenin size Tanrıçalığı yakıştırmak gibi bir lütfunun olmaması...

Kadına antik dönemden bu yana dayatılmış güzel, güçlü ve tam olma iteminin bir sonucudur dünya ölçeğinde yaşanan estetik cerrahi çılgınlığı desek çok haksız sayılmayız.

Son cümlede;

Suretlerden ibaret olmak yerine akıl, bilgi ve bilimle tez elden birer ikonografi mi edinmeli kadınlar; yoksa bir çağ sapması olan dürtüselliğin peşinden gidip, Oscar Wilde'in izinde: *"Estetizmin buyurduğu gibi, kendisini güzelliğe adanarak eylemlerinin sonuçlarından ve ahlaki boyutundan uzaklaşarak"* beyin gerektirmeyen *"ideal hedonizm"*e mi yönelmeli...

**ARIKOVANI**

**AFET SONRASI KADINLARA NELER OLUYOR**

**SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ**

**sulesepin06@gmail.com**

**KONUK: İvay KOLÇAK ALBAŞ**

**Şule:** Sevgili izleyicilerimiz, bu kez sizlere Adana'dan, Kadın Sağlığı Seminerleri Buluşmasından sesleniyoruz. Biliyorsunuz, afet meselesi hala gündemimizde. Deprem bölgesinde çok etkili çalışmalar yapan bir arkadaşımızla birlikteyiz, İvay Kolçak Albaş. İstersen kısa bir özgeçmişini alarak başlayalım.

**İvay:** Sakarya Üniversitesi Ebelik bölümü mezunuyum. İki sene boyunca özel bir hastanenin servislerinde çalışma deneyimim oldu. Ağustos 2023'den Temmuz 2024'e kadar Adıyaman'da, bir STK'da ebe olarak çalıştım.

**Şule:** Kadın Sağlığı Seminerleri Eğitimini nasıl duydun?

**İvay:** hem TAP Vakfının instagram adresinden öğrendim hem de vakıfta o dönemki proje koordinatörünün yönlendirmesiyle birlikte, 2023 Eylül ayında beş günlük online bir eğitim aldım.

**Şule:** Ondan sonraki çalışmalarını bizimle paylaşabilir misin? Diğer çalışmaların ve deprem çalışmalarını da olabilir.

**İvay:** Bu eğitimi almadan önce zaten aktif olarak Adıyaman'da sahaya çıkıyorduk. Eğitimden sonra depremden etkilenen kadın ve kız çocuklarının üreme hizmetlerine erişimlerini kolaylaştırmak için çalıştık. Konteynır kentte bir merkezimiz vardı. Mobil aracımız da vardı. Köy muhtarları, sağlık ocaklarındaki hekimlerle iş birliği yaparak hem mahallelere ve merkeze uzak köylere gidiyorduk. Tespit ettiğimiz kadınlara deprem kiti dağıtıyorduk. Aile Planlaması, Güvenli Annelik, Kadın Sağlığı üzerine yüz yüze eğitimler veriyorduk.

**Şule:** Kitin içinde neler vardı?

**İvay:** İçerisinde tarak, tırnak makası, pet, iç çamaşırı bulunan kadın hijyen kiti, bebek bezi, yenidoğan hastane çıkışı olan anne ve bebek kiti.

**Şule:** Bu kadar travmatik koşullardan sonra kadınları katmak çok zor. Bunu nasıl yapıyordunuz?

**İvay:** Özellikle Türklerde utanma ve saklama duygusu var. Aile Sağlığı Merkezinde çalıştığımız hekim erkekti. Bir kadın idrar yolu enfeksiyonunun olduğunu söylemeye utanıyordu. Bize başvuruyorlardı ve birlikte giderek açıklıyorduk. Kendisini cesaretlendiriyorduk. “O da bir doktor, sağlık sorunlarını söylemen gerekiyor.” Mülteci gruplarında, özellikle Suriyeli kadınlarda hijyen koşulları, içinde bulundukları yetiştirilme tarzından dolayı onlar da Geçici Göçmen Sağlığı Merkezindeki doktorlar erkek olduğu için alttan muayene ve genel muayeneye gitmiyorlardı. Bu durumda sağlık sorunları ilerliyordu. Tedavileri gecikiyordu, süreç uzuyordu ve bundan olumsuz etkileniyorlardı. Toplu eğitimler vererek, doğrusunu anlatarak, belirtileri, tedavileri anlatarak farkındalıklarını artırıyor ve sorunların önüne geçmeye çalışıyorduk.

**Şule:** Afet sonrasında verdiğiniz Kadın Sağlığı Seminerleri eğitimlerinde çok somut yaşanan, bize ışık tutacak bazı deneyimler varsa, onları bizimle paylaşabilir misin?

**İvay:** Kadınlara ria (rahim içi araç) takılıyor. Rianın şeklini, nereye takıldıklarını bilmiyorlar. “Ya ria mideme kaçarsa, çocuk elinde riayla doğarsa” gibi halkın içinden söylemler var. Bunlar en bariz ve kulağımıza gelen kaygılardı. Kadın riayı taktırıyor. Biz şeklini gösteriyoruz. “Aaa böyle bir şey mi?” dediklerinde, rianın rahminden dışarı çıkmayacağını, mideye kaçma olayının bir efsane

olduğunu, kapalı olan rahimde rianın nerede durduğunu, ipinin eşinin hissedemeyeceği kadar kısa ve rahim içinde kaldığını görsellerle ve maketlerle destekleyerek anlatmaya çalıştık. Doğum kontrol hapının tüylenme yaptığını, aşırı kilo artışı olduğunu varsayıp kullanmayanlar oluyordu. Ria taktırmış, aşırı kanaması ve kansızlığı var. Rahminde sıkıntısı varsa, bu sıkıntıyı gideremedi riya taktıramaz. Bu gibi durumlarda bile hapi kadın reddediyor. Hapa yönlendiriyorduk. “Bazı kadınlarda hormonal olduğu için iştah açabilir. Yeme bozukluğunuz yoksa bir senede maksimum 2 kilo alırsınız. Bıraktığınızda da kiloları geri verebilirsiniz.” diyoruz. Ne işe yaradığını, içeriğinde neler olduğunu, nasıl kullanması gerektiğini söyleyerek aşmaya çalışıyorduk.

**Şule:** Başka direnç gösterdikleri konular var mıydı?

**İvay:** Özellikle mülteci grubunda muhtarlarla iletişime geçiyoruz. Muhtarlar duyuru yapıyorlar: “Ebe, hemşire geldi. Size aile planlaması şeklinde eğitimler verecek.” diye. Bunlar erkeklerin kulağına gittiğinde, ‘Gitmenizi istemiyorum’ tarzında baskı yapıyorlardı. Biz bunun önüne geçmek için mahallede herkese kolay ulaşabilecek komşularından bir kadını odak kişi olarak seçiyorduk. Ona sorumluluk yüklüyorduk. “Evi müsait olan birine her hafta gidelim.” diyorduk. Tıpkı altın günlerinde olduğu gibi çay kahve yapıyorlardı ve evde kendi sorunlarını konuşabilecek güvenli bir alan oluşuyordu. Onlar sorunlarını anlatırken, biz de eğitimlerimizi verip bilinçlenmelerini sağlıyorduk. Böylece eşlerinin haberi olmuyordu. Aslında kadın öğrenmek istiyordu ama eşi karşı çıktığı için gelemiyordu.

**Şule:** Çok kıymetli deneyimler bunlar. Afet sonrasında aklına gelen bariz olarak başka deneyimler var mı?

**İvay:** Konteynırlar yapışık bir şekilde yerleştirilmiş. Bu kadar yakın mesafede yaşanan cinsel şiddet olaylarının çocuklarda, ergenlerde ve kadınlarda duyulmasını anlatıyorlardı. “Biz konteynır kentte yaşıyoruz. Yan komşumuz eşiyle zorla cinsel ilişkiye giriyor. Biz bunu duyuyoruz. İleride evlenirsek, başımıza böyle olaylar gelebilir mi?” Bunlar kızlarda travma yaratıyordu. Merkezimizin karşısında bulunan bir konteynırdan bir bağırıtı sesi geliyordu bir gün. Konteynırın duvarlarına vuruyordu. Çıktık baktık, eşini dövdüğünü sandık. Hemen Aile Sosyale haber verdik. Adam bayağı büyük, çocuğunu dövüyormuş. Çocuk yalan söyledi. Babasının onu dövmediğini anlattı. Hem sesini duyduk hem de yüzünde kızarıklıklar vardı. Çocuk koruma altına alındı. Konteynırlarda Afat’ın önüne geçemeyeceği, insanların bilmediği, görmediği olaylar yaşanıyor. Ne kadar saklamak isteseler de sesler duyuluyordu. Yakın oldukları için bir mahremiyet yok.

**Şule:** Başka eklemek istediklerin varsa onları da alalım istersen.

**İvay:** Mülteci grupta yaşam tarzlarına göre, erkekler dört eş ediniyorlarmış Suriye’de. Bunu devam ettiriyorlar. “Eğer doğurmazsam, eşim gidip başkasıyla evlenecek” korkusuyla kadınlarda bir özgüven eksikliği var. Korunmak istiyor, doğurmak istemiyor ama eşini kaybetme ya da kuma

korkusuyla kadın sürekli doğurmak zorunda kalıyor. Bir danışanım 9. çocuğa gebeydi ve daha 45 yaşına gelmişti. Riskli bir gebelik olmasına rağmen, bir şey diyememek tarzında gizliyordu. O bebek makat girişliydi, popuyla geliyordu. Hastanelerde normal doğum sıkıntılı olduğu için çadırda doğurmaya çalışmış ve aşırı kanamayla hastaneye kaldırılmıştı. Bazı zararlı bildiklerini eğitimlerde aşmaya çalışıyoruz. Yine bir şeyleri gizliyorlardı. O erkek beynini değiştirmeden kadınlara ne kadar eğitim verirsek verelim, bir işe yaramıyor. Önce eril bir toplumda olan erkekleri eğitmemiz gerektiğini düşünüyorum.

**Şule:** Erkeklerle hiç ulaştınız mı ya da ulaşanlar var mıydı?

**İvay:** Erkeklerle ulaşamadık. Doğuda bir şey dendiğinde, hemen susturuyorlar, kızarıyorlar, bozariyorlar, arkalarını dönüp gidiyorlar. Bir tek konteynır sorumlusu olanlarla görüşebildik. Mültecilerde erkekler yanımıza gelmiyorlar, bizi gördüklerinde, kaçacak yer arıyor gibiydiler. Eğitimlerimize mülteci bir kadın katılmıştı. Kuması varmış. Komşularından duyduk. Kuması, kadının eğitime geldiğini kocasına söylemiş. Kocasını karşı koymak için çocuğunu elinden alıp kadını dışarı atmıştı. Kadın yanımıza, jandarmaya geldi. Jandarma, “Kadınları eğitiyorsunuz ama bunlar isteseler de bir şey yapamıyorlar. Lütfen erkeklerle yönelin” dedi. Bu konuda bir çalışmamız olmadı ama yapılırsa gerçekten iyi olur.

**Şule:** Artık afet bölgesinde değilsin. Hatırladığın, “İyi ki bunları yapmışım” dediğin olumlu örnekler var mı?

**İvay:** Evlerde çoğu insan kiti almak için ya da boş boş konuşmak için geliyor. Geri bildirimleri kısa, sözlü gibi yapmıştık, onları aktif katabilmek için. Kadın kondomu, erkek kondomu, haplar gibi görseller daha çok akıllarında kalıyordu. Eğitim bittikten sonra sanki onlar bana eğitim veriyormuş gibi rol model yapıyorduk. ‘Ria nereye takılır, kanama olunca nereye gitmek gerekiyor, bunun adı neydi, iğneyi nereden yapıyorduk, ne kadar sürede yapmak gerekiyor?’ Bu şekilde anlattığımı hemen anlamış gibi geri bildirimler veriyorlardı. Bilinçlenmişlerdi. Özellikle Türk kadınları, “Biz bu anlatılanları çok sevdik, lütfen daha çok anlatın” diyerek komşularına, yakınlarına söyleyip onların da katılmalarını sağlıyorlardı.

**Şule:** Bundan sonraki yaşamında kadınlarla ilgili neler yapmayı planlıyorsun ve neleri hayal ediyorsun?

**İvay:** Bir ebe olarak hastanede hizmet vermek ve hastalarla ilgilenmek çok güzel ama oraya bir insan tedavi olmak için zorunlu olarak geliyor. STK’larda ya da başka oluşumlarda gönüllü olarak yaptığımız eğitimlerde kadınlar size gerçekten gönüllü olarak dinlemek için geliyorlar. Bilgiye muhtaçlar. Birinin onlarla ilgilenmesi, doğruları anlatması, onları yönlendirmesi, onları değerli hissettiriyor. Ben bundan daha çok haz alıyorum. Daha çok gönüllü olarak, onların hayatlarına birebir dokunabilmek, yaşadıkları yere giderek bireysel danışmanlık verebilmek, doğru

yolu göstermek daha çok hoşuma gidiyor. Bunun için bilemiyorum nasıl bir yol izleyeceğim, nasıl ilerleyecek süreç.

**Şule:** Her şey daha çok yeni senin için. Biz çok teşekkür ediyoruz, dergimize konuk olduğun için. Bu güzel bilgileri paylaşman çok anlamlı oldu. Umarım bundan sonraki yaşamında çok çok güzel çalışmalar yaparsın. Çünkü bir ebe olarak, kadın bakışı kazanarak bu yola devam etmek, çok daha kolay olacak.

**İvay:** Çok teşekkür ederim.

8 Kasım 2024

## BU COĞRAFYADA KADIN OLMAK

**YAZAN: Ebru BOZCUK**

[ebrubozcuk@hotmail.com](mailto:ebrubozcuk@hotmail.com)

Her kadının kendi hikâyesi vardır fakat özellikle bu coğrafyada katlanılması istenen şey tüm kadınlar için ortaktır. Evet, bunun adı ataerkilliktir.

Kadın, yaşam ve özgürlük üçlemesi bu topraklarda her zaman kanayan bir yara olmuştur.

Kadını susturdıklarını zanneden feodal egemenler, kadının sessiz çığlığı karşısında şiddete başvurmaya devam ediyor. Bunu tek sebebi içlerindeki yetersizlik duygusu esasında.

Bu kötü niyetli erk hesapları, bu dayatma yüzyıllardır kadının özgürce uçmasının önüne geçmiş ve varoluşuna büyük bir darbe vurmuştur.

Sonu olmayan bir direniş mücadelesi içinde olan kadın, bu yüzyılda da birey olabilmek için kişisel mücadelesini vermeye devam etmektedir. Tıpkı İran'daki yaşanan son örnek gibi.

O genç kadın o suskun eylemiyle avazı çıktığı kadar bağırılmaktadır esasında.

Çaresizliğin, mutsuzluğun son raddesidir o hal.

Tüm engellere karşı attığı balyoz gibi bir yumruktur.

Ben de insanım, benim de seçme hakkım, yaşam hakkım var demenin vücut bulmuş halidir.

Geçtiğimiz yıllarda yaşanan Mahsa Amini olayını hatırlarsınız.

İranlı kadınlar için saç kesmek, Kökeni Firdevsi'nin yazdığı dünyanın en uzun Farsça epik şiirlerinden olan Şehname'ye kadar uzanıyor.

Şehname'de saç, tekrar eden bir motif olarak görülüyor ve genellikle "YAS" ve "KAYIP" anlamına gelmek üzere koparılıyor ya da kesiliyor. Velhasıl bu topraklarda kadın için yas, hep var olan bir kavram.

İranlı kadınların yanı sıra, dünyanın dört bir yanında kadınlar, başörtülerini yakarak, "Başörtüsüne hayır, özgürlük ve eşitliğe evet" sloganları atarak hemcinslerine destek vermişlerdi fakat yara hala kanıyor.

Türkiye'de ise durum çok farklı. Yıllar önce hiç bir dünya kadınının sahip olamadığı haklara sahip olmamıza rağmen buralarda da kadının adı hala yok.

Her gün sadece medyaya yansıyan haberler bile kanımızı dondurmaya yetiyor.

Eski kocası tarafından 25 yerinden bıçaklanan kadının feryadı bir anafor gibi sessizlikte kaybolup gidiyor. Ve o adam "Cezai kontrol" şartıyla salıveriliyor.

Birileri "KADININ BEYANI ESASTIR" mı demişti sanki?..

Sanırım bu cümle de sadece beyan olarak askıda kalmaya mahkûmdur.

Bu noktada vicdanı, ahlakı, sağduyulu olmayı tekrar sorgulasak işe yarar mı ki sizce?.

Kadının ötekileştirilmesi, sindirilmesi, susturulması buralarda tüm hızıyla devam ediyor. Bu topraklarda hala "Kaç çocuğun var?" sorusuna, sadece erkek evlatlarının sayısını söyleyen bir kesim var. Düşünsenize, doğan kızının adını "DÖNE" koyan bir anlayış bu. Bu isimle hayata başlayan bir kadının ruhsal yolculuğunu tahmin edebiliyor musunuz?.

En başından ötekileştirilmiş, istenmemiş, reddedilmiş bir kadın. Ya da "Yeter", "İmdat" isimlerinin altında yatan sessiz çığlığı düşünün. Bunlar, travmaları doğduğu gün başlayan kadınlar. Ne gariptir ki kadınlar için de "Erkek annesi" olmak bir güç, bir iktidar olarak kabul edilmiş. Çünkü bir kadın bu topraklarda, ancak o zaman aile içinde güçlenip, köklenebiliyor.

Biz, diğer İslam ülkelerine göre, büyük önderimiz Atatürk sayesinde bireysel haklarımızı birçok dünya kadınından önce elde etmiş olmamıza rağmen, bugün hala o çağdışı anlayışın izlerini görmekteyiz.

Eril sistemin, dini referans göstererek kadın üzerinde kurduğu baskı her daim yürürlükte olmaya devam ediyor.

Hiç bir din, kadının varoluşunu ve özgürlüğünü kısıtlamamıştır.

Bu tamamıyla çıkar hedefleri güden bir takım sınıfın kadın üzerindeki oyunlarıdır ve temelinde korku vardır. Ezerek ve sindirerek iktidarda kalma isteğidir sadece.

100 yıllık bir Cumhuriyetin kadınları olarak artık bu ülkede çok başka şeylerden bahsetmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Siyasetin, yasa koyucuların, yönetim kadrolarının tamamıyla erkek egemenliği altında olduğu bu coğrafyada ne zaman varoluşumuzu ispatlayacağımız kocaman bir muamma fakat kadınlar asla susmayacaktır. Çünkü direniş bizim kodlarımıza işlenmiştir.

Evet, bu coğrafyada kadın olmak kader değil, direniştir fakat bir gün muhakkak daha aydınlık günlere çıkacağımıza dair inancım tam.

Çünkü Atatürk 'ün kadınları bunu fazlasıyla hak ediyor. Bunu hem ülkem, hem de tüm dünya ülkelerinin kadınları adına yürekten diliyorum.

Kurtarıcımız, atamız, ulu önderimiz Mustafa Kemal ATATÜRK' e bir kez daha minnet dolu sevgi ve saygılarımla.

Ebru BOZCUK

Kasım/2024

## ÇOĞALALIM ÇOĞALTALIM TÜRK İŞARET DİLİ GENÇ ÇEVİRMENLER PLATFORMU

**SÖYLEŞİYİ YAPAN: Sultan ÇAMUR KARATAŞ**

**KONUK: Ceren AY**

**Sultan:** Sevgili Umudun Kadınları dinleyicileri

Bugün 'Çoğalalım Çoğaltalım' köşemizde Türk İşaret Dili Genç Çevirmenler Platformu kurucusu Ceren Ay'la birlikteyiz. Merhaba hocam. Hoş geldiniz.

**Ceren:** Hoş buldum

**Sultan:** Sizden önce kendinizi tanıtmınızı rica edeceğim sonra da Platformunuzu tanıtırsanız çok sevinirim

**Ceren:** Ben Ceren Ay. Bahsettiğiniz gibi Türk İşaret Dili Genç Çevirmenler Platformu kurucusuyum. Aynı zamanda akademisyen, öğretim görevlisiyim. Uzmanlık alanım Türk işaret dili. Türk işaret dili çevirmenliği ve eğitmenliği yapıyorum. Yaklaşık 20 yıldır engelli hakları alanında da aktivist olarak sahada çalışıyorum.

**Sultan:** Çok harika bir iş yapıyorsunuz. Bu platform fikri nasıl doğdu?

**Ceren:** Evet, platform fikri nasıl doğdu? Engelliler alanında özellikle sağır ve işitme engelliler alanında tercüman sayısının yetersizliği, hem sağıruları hem bizi de aslında çok zorlu bir süreçte götürmeye başladı. Bunu fark edince neden bir platform olup genç çevirmenlerle dayanışma birlik beraberlik içinde olmayalım, bireyden topluma, çünkü hedefimiz bireyden topluma fayda sağlamak. Genç çevirmenler yetiştiriyoruz, aynı zamanda dayanışmayı birlik ve beraberliği de öğreniyoruz. Çünkü biliyoruz ki dayanışma yaşatır. Birlik ve beraberlik oldukça daha çabuk, daha kolay büyüyeceğimize inandığımız için böyle bir platform kurduk. Hedeflerimiz var, misyonumuz var, vizyonumuz var, değerlerimiz var, ilke ve değerlerimiz var. Bununla birlikte çok yeni bir kuruluşuz

hocam, yani üç yıllık bir kuruluşuz ama çok güzel işlere imza attık. Bundan sonra atmaya devam edeceğiz.

**Sultan:** Çok tebrik ediyorum. O zaman biz de misyonunuzu, vizyonunuzu, hedeflerinizi, ilkelerinizi duymayı çok isteriz.

**Ceren:** Hocam, vizyonumuz toplumumuzun her üyesinin sağır-işiten fark etmeksizin bağımsız eşit onurlu bir yaşam sürdürebilmesi için kararlılıkla çalışıyoruz. Misyonumuzdan da kısaca bahsetmek istiyorum: Aslında çok kısa değil bizim misyonumuz. Sağır ve işitme engellerin, çünkü ben özellikle bunu da belirtmek istiyorum sağır ve işitme engelli ayrı ayrı kullanıyoruz. Çünkü total kayıplılar ve ana dili işaret dili olan ve işitme kayıplılar, cihaz kullananlar, aynı çatı altında birleşsek de kavramlarımız farklı. Sağır ve işitme engellilerin eğitim, sağlık, adalete erişimi sağlamak amacıyla aslında kolaylaştırıcı çözümler buluyoruz. Neler yapıyoruz? Raporlamalar yapıyoruz, sahadaki eksikliklerle ilgili raporlamalar yapıyoruz. Bilgilendirme videoları ama ana dili ile işaret diliyle özellikle bu çözümlere ulaşması için. Bunun yanında hak temelli mücadele ile işitme engellileri destekliyoruz. Sağırımıza örgütlenme özgürlüğünü teşvik ediyoruz. Toplumumuzun üyelerinin özellikle düzenlediğimiz eğitime katılımlarını ve böylece sağırın kapasitelerinde arttırmasını hedefliyoruz. Bizim aslında misyonumuz sağır bireylerin bilgiye erişimini tercümanlar aracılığıyla, anadiliyle sağlamak. Ayrıca meslektaşlarımıza sunduğumuz eğitim programları ile mesleki bilgi ve becerilerimizi de geliştiriyoruz. Kendimizi geliştirirken aynı zamanda biraz önce bahsettiğim gibi bireyden topluma fayda gözetten işler de yapıyoruz. İlke ve değerlerimizden de kısaca bahsetmek istiyorum. Erişilebilir, hak temelli yaklaşımla, toplumsal cinsiyet eşitliği, açık, dürüst ve şiddetsiz iletişimi temel alıyoruz. Şeffaflık, kapsayıcılık, doğruluk, ulaşılabilirlik, dayanışma, yaratıcı fikirler ve tarafsızlık ilkeleri ile ve sürdürülebilir değerleri gözetiyoruz. Sağır ve işitme engelli bireylerin, özellikle odağımız sağır ve işitme engelli bireyler ve bunları odağımıza alarak tüm paydaşlarımızın ve toplumun iyilik halini gözetiyoruz. Temel ilkelerimizin arasında bunlar var.

**Sultan:** Çok muhteşem. Çağdaş ilkeler, hak temelli bir çalışma, gerçekten çok saygıdeğer bir iş. Kaç işitme engelli tercümanınız platformda.

**Ceren:** Platformda şu an 14 çevirmeniz. Aynı zamanda sağır arkadaşlarımız da sağır tercümanlarımız da öğretmenlerimiz de var. Aramıza yeni katılan arkadaşlarımız 54'te yeni mesleğe adım atan, şu an tam gelişme aşamasında olan 54 de işaret dili öğrenen ama kendini girişten sahada fırsat bulamayan arkadaşımız var.

**Sultan:** İşaret dili eğitimi ne kadar süreli bir eğitim?

**Ceren:** En temel seviye üç ay. Tabii ki dokuz seviyeden oluşuyor işaret dili eğitimi ama profesyonel bir çeviri, artık ben çevirmenim diyebilmeniz için dört yıl eğitim almamız gerekiyor.

Bu eğitimi sadece uygulamalı değil. Teorik ve pratik aslında almanız gerekiyor biz de ne yapıyoruz aslında kendini geliştirmek isteyen arkadaşlarımıza sahada şöyle fırsat veriyoruz. Ekibimizde sağır eğitimciler de var. Hem sağır haklarına birebir şahit oluyorlar hem sağır için çalışmalar yapıyorlar, aynı zamanda işaret dillerini de geliştiriyorlar. Bu konuda da destek oluyoruz. Yani amacımız sağır ve işitenleri toplumda, çünkü biz hep şöyle söylüyoruz hocam: Birlikteyiz, sağır olmasa biz hiçbir şey yapamayız biz olmasak sağır erişilebilirlik konusunda ciddi. Yani birbirimizin aslında sesiyiz. Bu şekilde bakıyoruz. Bir bütünü, bir aile gibiyiz. O yüzden platforma katılan arkadaşlarımızın da öncelikle hak temelli çalışmalara, daha sonradan kendi dillerini de geliştiriyorlar. Aynı zamanda aktivistliği de öğreniyorlar. Çünkü işaret dili tercümanı olmak ve işaret dili eğitimci olmak aynı zamanda eşittir aktivist olmak da. Yani sağır hakları için mücadele etmiyorsanız, tercüman olmanızın da hiçbir aslında amacı yok. Çünkü biz toplumda dezavantajlı görünen bir alanda çalışıyoruz. Bu yüzden de hep söylüyorum, yani hukukçular gibi bizler de aslında mesleğimizin bir parçası, bütünü aktivistlik, ayrılmaz bir parçası olarak görüyorum

**Sultan:** Benim gözümde canlanan, dayanışma.

**Ceren:** Evet güzel bir dayanışma içindeyiz. Sağır derneklerde de aslında bugünkü toplantıda da belki görmüşsünüzdür, şahit oldunuz, dayanışma içindeyiz. Çünkü “Dayanışma yaşatır” diyoruz. Çünkü birlikte birçok şey yapabiliriz. Biz bu dayanışmayla aslında birçok temel haklarımızı aldık. Bunların içinde cihazlılar için koklear implant ameliyatı, ikinci konak için dayanışmayla Ankara'ya sürekli ziyaret ederek lobicilik faaliyetleri ile birçok hakkımızı aldık. Sağır camianın özellikle ve tercümanların dayanışması bizler için çok kıymetli ve ne kadar güçlü olursak sağır var olan seslerinin duyulmasını destek oluyoruz. Ben şunu da eklemek istiyorum hocam: Bizler sessiz dünyanın sesi değiliz, bizler sessiz dünyanın melekleri değiliz. Bu vesileyle bunu da arkadaşlarımızla, bizi dinleyenlerle özellikle paylaşmak istiyorum: Çünkü mesleğimizden dolayı şöyle bir bakış açısı var: İşte çok kutsal bir meslek, işte engellilerin sesi. Yani bir tercüman da engellerin sesiyim diyorsa zaten o tercümandan kaçın diyorum. Bizler sağır var olan seslerinin duyulmasına destek olan kişileriz. Biz sessiz bir dünyanın sesi değiliz. Biz onların var olan sesinin duyulmasına destek oluyoruz. Bunu da özellikle söylemek istedim çünkü siz de biliyorsunuz yani sağlamcı bakış açısı, kullandığımız sağlamcı kelimeler, aslında iyilik hali gibi görünüyor ama bizlere zarar veriyor, bir çok şeyde erişimimizi zorlaştırıyor.

**Sultan:** Bu dil çok önemli bir yönlendirici. Dilimizdeki engeller.

**Ceren:** Dilimizde engeller var.

**Sultan:** Evet, bütün algımızı farklılaştırabiliyor.

**Ceren:** Evet özellikle sağır kelimesinde de dilimizde büyük bir engel. Çünkü toplumda şöyle bir bakış açısı var: Evet bunlarla ilgili yeri geliyor biz de bazen çok ağır hakaret bile edebiliyor

insanlar. Hiçbir şey anlamadan, dinlemeden sosyal medyada. Sağır kelimesini kullanınca, yani “hocasınız, işte bir de üniversitede eğitim veriyorsunuz. Sağır kelimesi kaba değil mi?” ondan sonra şunu bile duydum, “hoca olmuşsunuz, akademisyen olmuşsunuz ama insan olamamışsınız” bile dediler yani.

**Sultan:** Sağır kelimesini kullandığımız için!

**Ceren:** Sağırlık bir kimliktir, sağırlık bir kültürdür Türk İşitme Engelliler Sağırlar Federasyonunun adı ‘Sağırlar Federasyonu’ zaten. Kimlikten rahatsız olsa Federasyonu muzun adı Sağırlar Federasyonu olmaz. Bunu geçtim, özellikle gençler sağır gençler bir manifesto yayınladı. Dedi ki “Sağırlık bir kimliktir, bir kültürdür, bizim kimliğimizle sorunumuz yok. Sizin de olmasın.” Ama biz işiten toplumda, bu sağır kelimesini argo da kullandığımız için en basiti telefonda birkaç defa sesini duyuramadığın zaman bile karşı taraf sana “sağır mısın sana kaç defa söyleyeceğim?” İşte o dilimizdeki engeller yani bizim asıl engelimiz o dildeki engeller. Bu sadece sağırlar için işitme engelli camiası için değil. Biliyorsunuz bütün engel grupları için o dilimizdeki engeller maalesef var. Özellikle zihinsel engelliler için de aynı şekilde.

**Sultan:** Evet,

**Ceren:** Bizim amacımız, biraz farkındalık yaparak, çalışmalar yaparak, dilimizdeki engelleri de değiştirmek. Yani işiten toplumu da biraz uyandırmak istiyoruz. Evet, işaret dili var, görsel bir dil ama işaret dili sadece bir şarkı çevirisi değil ya da işte ben de öğreneyim, çok zevkli değil. Yani sağırlarla iletişim için şart. Bu yüzden de bir sağırla iletişime geçmeniz için zaten Türkiye’de üç buçuk milyon işitme engelli var. Bunlardan cihazlıları falan çıkarsak bir milyondan fazla kullanıcı var. Yani işaret dili kullanıcısı var. Toplumun içinde var olanları görmezden gelmememiz gerekiyor. Bu yüzden aslında işaret dili. Bir sosyal sorumluk projesi gibi bakmayalım da işaret diline, ikinci bir dil, yabancı dil olarak görmeliyiz. Bugün CV’lerde hocam, İngilizce, Almanca, Fransızca, Rusça nasıl isteniyorsa artık işaret dili de isteniyor. Yabancı dil olarak buna bakmamız gerekiyor. Eğer çünkü sadece sosyal sorumluluk ya da “ah ah vah vah ben de işitme engelli kardeşlerimiz için bunu öğrendim” dersek biz bir adım gidemeyiz.

**Sultan:** Bunu bir insan hakları meselesi yaparak görmek zorundayız.

**Ceren:** Tabii ki, ana dili ile onun iletişim kurma hakkı varsa eğer biz de iletişimi sağlıklı etkili ve doğru iletişim istiyorsak, şiddetsiz iletişimin de aslında bir parçası istiyorsak, aynı kültürde, aynı toplumda, aynı topraklarda yaşadığımız insanların dilini de bilmemiz gerekiyor. Sizin baktığınızı pencere de işte insan hakları. Yani bu pencereden de bakmamız gerekiyor. Aynı coğrafyadayız, belki komşumuz ama dilini bilmiyoruz. Neden, engelli. Hayır, sağır ve kimliği var, Bu yüzden bu bizim için çok çok önemli.

**Sultan:** Herkes öğrenebilir mi işaret dilini?

**Ceren:** Tabi ki öğrenebilir.

**Sultan:** Bunun için belediyelerin açtığı işaret dili eğitimlerini duyuyorum. Bir dönemlik kısa süreli eğitimler.

**Ceren:** Belediyelerin, halk eğitim merkezlerinin 120 saatlik kısa eğitimleri var. Tabi bu eğitim var. Evet, bu eğitimlerle bir farkındalık oluşturabilirsiniz, işitme engelli ile sohbet edebilirsiniz ama derin bir sohbet edebilir misiniz? Hayır. Özellikle çevirmenlik zaten mümkün değil. Bugün belediyelerde ya da birçok kurumda çevirmenlik eğitimi açıldığı zaman eğer üç aysa, o eğitimi kimse gitmesin. Yabancı dil gibi bakmamız gerekiyor. Çünkü Almanca kursuna gidiyorum Hocam. Japonca kursuna gidiyorum. Japonca kursunda üç ayda öğrenip çevirmenlik yapabilir misiniz, yapamazsınız. İşaret dili de aynı ama temel bir yabancıyla nasıl iletişim dilini öğrendiniz, iletişime geçersiniz merhabalaşırsınız günlük konuşmaları çok rahatlıkla yapabilirsiniz ki bu bile bizim için çok kıymetli. Ama tercümanlık yolunda ilerlemek isteyen arkadaşlarımız zaten bu yola baş koyuyor. Zaten bunun için emek veriyor, zaman harcıyor, Bunun için bir çaba gösteriyor. Ama o merkezlerde eğitimin olması tabii ki oldukça etkiliyor, bu farkındalık artıyor, en azından görünürlüğümüz artıyor.

**Sultan:** Böyle bir ihtiyaç olduğunun farkına varıyoruz.

**Ceren:** Tabii ki. Bu bizim için çok kıymetli. Dediğim gibi görünürlük artıyor. Bir ev hanımı da o eğitime gidiyor, bir üniversite öğrencisi de o eğitime katılıyor Bu eğitimin kapsayıcı olması da aslında çok güzel çünkü toplumun her kesiminden ve ücretsiz, bilgiye erişim ücretsiz. Bence bu fırsatı hiç kaçırmayınlar ama dediğim gibi ileri bir seviye eğitim ya da yapmak istiyorlarsa o konuda çok yorum yapmayacağım. Eğitimcilerin yeterliliği konusunu bilmiyorum çünkü. Ama temel seviyede çok rahat şey yapabilirler.

**Sultan:** Çok teşekkür ediyorum, çok büyük bir emek harcıyorsunuz, çok kıymetli bir iş yapıyorsunuz gerçekten. Sadece tercümanlıkla kalmayıp bu işin aktivizmini yapmış olmanız da ayrıca çok kıymetli. Umudun Kadınları Dergisi izleyicilerine ne demek istersiniz?

**Ceren:** Çok şey söylerim. Ben öncelikle çok teşekkür ediyorum bu farkındalığı bizimle paylaştığınız için. Kadın dayanışması diyorum. Madem Umudun Kadınlarıyız sağır kadınlarımız da sahada çok aktifler. Umudun Kadınları için şunu söylemek isterim: Buluşalım, birleşelim, sağır kadınlar ve işiten kadınlar olarak birçok şeyi değiştirebiliriz. Bu farkındalığı da yaratabiliriz. Umarım bundan sonraki süreçlerde daha çok iletişimde kalırız. Ben gerçekten çok yürekten söylüyorum. Böyle çok sosyal bir mesaj vermeyeceğim hocam, çok gönülden söylüyorum, birbirimize umut olalım. Yani biraz önce sizin söylediğiniz gibi bir dayanışma çok kıymetli. Özellikle bu zamanda, neden olmasın, çok da güzel olur. Birlikte çok güçlüyüz. Çünkü ben bunu biliyorum. Umarım bir gün Umudun Kadınlarıyla biz platform kadınları, sağır kadınlarımız, çok

ortak paydamız var, umarım birleşiriz, birlikte oluruz. Çok daha güzel şeyler yapacağız, inanıyorum.

**Sultan:** Bu harika bir şey olur, “Dayanışma yaşatır” dediniz dayanışma yaşatır. Gerçekten bizim içinde çok çok kıymetli bir birliktelik olur umarım bundan sonrasında her zaman birlikte, yan yana, omuz omuza alacağız Umudun Kadınları dergisi izleyicileri Türk İşaret Dili Genç Çevirmenler Platformu kurucusu Ceren Ay’la görüştük. Bir sonraki söyleşi de birlikte olmak dileğiyle hoşça kalın.

## DENEYİMLEDİKLERİM

### YEMEK YAPARKEN NELERE DİKKAT EDİYORSUNUZ?

**HAZIRLAYAN: Emine KAMÇI**

[eminekamci@hotmail.com](mailto:eminekamci@hotmail.com)

Kabak, patlıcan gibi sebzeler bünyelerinde oldukça su barındırmaktadırlar. Bu nedenle onları pişirirken su kullanımında son derece kontrollü olmak gerekir. Ayrıca, kavurma, su ekleme gibi işlemlerden sonra kaynamaya başlayan yemeğin altını iyice kısarak su salınımını önlemelisiniz. Böylece yemeğiniz hem tam kıvamında hem de daha lezzetli olacaktır.

Zeytinyağlı yemekleri yaparken koyacağınız yağın bir kısmını tencerenin dibine, kalan kısmını ise yemek pişmek üzereyken üzerine ekleyiniz. Böylece hem zeytinyağının aromasını fark edecek hem de daha lezzetli bir yemek elde etmiş olacaksınız.

Yeşil mercimeğin dağılmasını istemiyorsanız, onları akşamdan suya koyunuz. Gerçi bu durumda biraz daha geç pişecektir ama mercimeklerin de istediğiniz durumda olduğunu göreceksiniz.

Hazır mercimekten söz etmişken bir şey daha eklemek isterim. Eskiden insanlar yeşil mercimeğin kurt ürettiğini söylerlerdi. Bu yüzden de onları kısa bir süre kaynatıp suyunu dökerlerdi. Bu alışkanlık bana da geçti. Her ne şekilde yaparsam yapayım, mercimeklerle sıcak suyu bir şekilde buluştururum. Eğer acelem varsa, onları haşlamayacaksam, üzerlerine sıcak suyu döküp bir süre bekletirim. Bu durumda benzer işlemi uygulamış sayarım kendimi.

Biz görmeyenler, bal ya da reçeli yağ bıçağıyla ekmeğin üzerine sürmekte biraz zorlanırsınız. Bu nedenle onları küçük bir kaşıkla alarak ekmeğin diliminin üzerine koyun ve kaşığın arka kısmıyla ekmeğin üzerine yayın. Bu işlem işinizi kolaylaştıracaktır.

Bir öneri daha: Yemek yapmaya karar verdiniz ve kıymayı buzluktan çıkarmayı unuttunuz. Bu durumda bazılarımız kıymayı suya koyar ve çözülmesini bekler. Zaman zaman benim de böyle

yaptığım olur. Şimdi vitamininin suya gittiğini söyleyeceksiniz ama ben o vitaminleri asla ziyan etmem. İşte o zaman kıymayı koyduğum suyu yemeğe ekleyeceğim suyla buluştururum. Böylece kıymanın suyu ziyan edilmemiş olur.

Bütün bunlar, unuttuklarımızı anımsatmak yönünde püf noktalarıdır.

Bu arada, aklınıza herhangi bir pratik bir bilgi geldiğinde hemen onu telefonunuzdaki notlar bölümüne kaydedin. Aksi halde, her şeyi benim gibi unutursunuz. Pırıl pırıl bellekleriniz olması dileklerimle. Kolay gelsin. Umutla kalın.

15 Kasım 2024

## SANATIN KADIN SESLERİ KASIM

**HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT**

[selvetbayraktarr@hotmail.com](mailto:selvetbayraktarr@hotmail.com)

Merhabalar değerli dergi okuyucularımız ve dinleyicilerimiz. Kadına ve sanata dair gelişmeleri yine buluşturmaya devam ediyoruz sizlerle.

Önce başlıklar:

Oğlu acı haberi duyurdu: Meral Çelen hayatını kaybetti

Dijital film platformu MUBI'nin düzenleyeceği festival sansür nedeniyle iptal edildi

Sinemada kadının adı var

Konak'ta kadın sanatçılardan Ata'ya Saygı sergisi

Oğlu acı haberi duyurdu: Meral Çelen hayatını kaybetti

Nesin Vakfı'nın "kurucu annesi" olarak bilinen, usta yazar Aziz Nesin'in eski eşi Meral Çelen, hayatını kaybetti. 1973 yılında Çelen'in önerisiyle kurulan ve ihtiyaç sahibi çocuklara eğitim ve yaşam olanağı sunan Nesin Vakfı, onun emekleriyle köklü bir kurum haline geldi. Aynı zamanda gazeteci Ahmet Nesin'in annesi olan Çelen, yazar kimliğinin yanı sıra şair, çevirmen ve edebiyat dünyasında önemli bir isimdi.

Ahmet Nesin, vefat haberini şu sözlerle duyurdu:

"Annem Meral Çelen'i bu sabah 09.35'te kaybettik. Ali Nesin bana haber verdiğinde ve ben bunu şimdi yazarken bile Fransa'da hâlâ 09.35 olmadı, yani annemin ölmesine daha var. Bugünde bile yaşam mizahını yaptı bana."

Meral Çelen, ardında derin bir miras ve hatıralar bırakarak edebiyat ve kültür dünyasına veda etti. Diyarbakır'da doğan Meral Çelen, ilkokulu Adana İsmet Paşa İlkokulu'nda tamamladı. Kastamonu Kız Ortaokulu'nu bitirdikten sonra çalışmak zorunda olduğundan okuluna ara verdi.

Çorum Lisesi'nden mezun olduktan sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü kazandı. Üniversiteden sonra Varlık, Karikatür gibi dergilerde ve Düşün Yayınevi'nde çalıştı. 1955 yılında Aziz Nesin'le evlendi Aziz Nesin'le uzun yıllar evli kaldı, 1968 yılında boşandı. İlk şiiri 16 yaşında çıkmasına rağmen şiir yazmaktan vazgeçerek öykü denemelerine başladı. 1959'dan sonra Varlık ve Türk Dili dergilerinde öyküleriyle görünür. Varlık dergisindeki ilk öyküsü, 15 Şubat 1959'da "Tek veya Çift" adıyla Türk Dili dergisindeki ilk öyküsü ise Kasım 1959'da "Bir Günbay Vardı" adıyla çıktı. Söz konusu dergilerde çeviri ve röportajlarıyla da yer aldı. Kadın sorunlarına odaklandığı ilk ve tek öykü kitabı olan Güllü Güzel'i 1961 yılında yayımladı. Meral Çelen, bu kitaba adını veren "Güllü Güzel" öyküsünü yazarken kimden, nasıl etkilendiğini anılarında anlatır: Bir süre sonra ilk ve son öykü kitabım olan Güllü Güzel yayınlanmıştı. Güllü Güzel, kocasını öldürdüğü için Eminönü Meydanında asılan ve benim ipin ucunda sallanırken gördüğüm, her gece rüyalarım giren Sivash Durdu Sarıkaya'nın öyküsüydü.

### **Dijital film platformu MUBI'nin düzenleyeceği festival sansür nedeniyle iptal edildi**

İstanbul Kadıköy'de açılışını yapacak olan MUBI Fest İstanbul, başlamasına saatler kala Kadıköy Kaymakamlığı tarafından yasaklandı. Festival geçen yıl sorunsuz yapılmıştı. MUBI'den yapılan açıklamada, "Festival programında yer alan ve aynı zamanda açılış filmi olan Queer'in gösteriminin yasaklandığını, İstanbul Kadıköy Kaymakamlığı'nın tebliği ile üzülmeye başladık. Kararda filmin, toplum barışını tehlikeye atacak provokatif içerik taşıdığı gerekçesiyle yasaklandığı ve yasak kararının güvenlik nedeniyle uygulanacağı belirtiliyor. Bu yasak kararının, sanatı ve ifade özgürlüğünü kısıtlayan bir müdahale olduğuna inanıyoruz" dendi. Birçok ülkede düzenlenen MUBI Fest, ilk kez Türkiye'de gericiliğin kurbanı oldu.

MUBI'den yapılan açıklamada, hazırlıkları ve duyuruları aylar öncesinde başlayan festivalle ilgili son dakikada karar alındığı belirtilerek "MUBI olarak seyircimizin bizden beklediği doğru duruşu sergilemek istiyor ve MUBI FEST İstanbul'un tamamını iptal etme kararı aldığımızı üzülmeye başladık. Festivale katılmayı planlayan ve bu durumdan en az bizim kadar üzüntü duyduğuna inandığımız tüm sanatçılara, izleyicilere ve destekçilerimize, gösterdikleri anlayış ve dayanışma için teşekkür ederiz. İfade özgürlüğünün ve sanatsal ifadelerin korunması adına bu konudaki duruşumuzu sürdürmeye devam edeceğiz" denildi.

Festivalin yasaklanmasına neden olan yapım, "Beni Adınla Çağır" ve "Suspiria" gibi dünyaca ünlü filmlerin Oscar ödüllü yönetmeni Luca Guadagnino'nun filmi queer oldu. Peki, bu kadar korkulan bu yapımın konusu neydi? 1950'lerin Mexico City'sinde geçen film, genç bir adama (Drew Starkey) âşık olan dışlanmış bir Amerikalı göçmenin (Daniel Craig ) hikâyesini konu alıyor. Festivalde Tunç Başaran'ın "Uçurtmayı Vurmasınlar" filminin yenilenmiş kopyası dâhil çok sayıda önemli yönetmenin filmi üç gün boyunca izleyiciyle buluşacaktı.

## **Sinemada kadının adı var**

İzmir Büyükşehir Belediyesi Kadın Çalışmaları Şube Müdürlüğü sinema Atölyesi ile kadınların sanat dünyasına adım atmasını sağlıyor. 6 ay teorik ve uygulamalı sinema eğitimini içeren atölye, hayalleri gerçek kılıyor. Ücretsiz verilen Sinema Atölyesi'nde teorik eğitimi bitiren kadın kursiyerler, Selçuk'ta Şirince Mahallesi'nde belgesel çekimlerine başladı. Eğitimciler Tuğçe Soytürk ve Kibar Dağlayan Yiğit eşliğinde bir kurmaca bir de belgesel film çekecek kadınlar, film festivallerine katılarak "Sinemada biz de varız" demeye hazırlanıyor. Atölye çalışmaları hakkında bilgi veren Kadın Çalışmaları Şube Müdürlüğü Örnekköy Kadın Dayanışma Merkezi Sinema Atölyesi Eğitimci Tuğçe Soytürk, "Kadın Çalışmaları Şube Müdürlüğü olarak Sinema Atölyesi'ni yürütmeye devam ediyoruz. Bu kapsamda Seferihisar'da Bilgi Olgaç Sinema Atölyesi ve Karşıyaka Örnekköy'de Afife Jale Sinema Atölyesi olarak senaryo, kamera teknikleri, kurgu gibi teorik ve uygulamalı eğitimler veriyoruz. Uygulamalı derslerimizde olabildiğince İzmir'in farklı bölgelerinde çalışmaya dikkat ediyoruz. Bu çalışmaların sonucunda kurmaca ve belgesel olmak üzere iki film çekilecek. Kadınlar bu filmlerin her aşamasında görev alıyor" dedi. Sinemanın sektör anlamında maliyetli bir alan olduğunu belirten Tuğçe Soytürk, "İzmir'de sinema alanında ücretsiz eğitim veren bir yer yok. İzmir Büyükşehir Belediyesi, ücretsiz eğitim sağlıyor. Dolayısıyla biz dezavantajlı kesime de hitap etmiş oluyoruz. Ekonomik gelir seviyesi düşük insanların da sinemaya dâhil olmasını, eğitim almasını sağlıyoruz. Atölyeden çıkan filmleri festivallere de gönderiyoruz. Ayrıca iyi bir izleyici yetiştiriyoruz. Kursiyerler sinemaya farklı bir gözle bakmaya başlıyor. Dizi izleyicisinden festival filmleri izleyicisine ulaşmaya çalışıyoruz ve bu gelişimi de gözlemliyoruz" diye konuştu. 31 yaşındaki Dilara Girgin isimli kursiyerin kaleme aldığı metin üzerinden belgesel çekimine başlayan kadınlar, Şirince'nin tarihi, doğal ve kültürel güzelliklerini ekrana yansıtacak. Belgeselin ana konusu ise Şirince'nin aslında dünya tarafından tanınan bir köy olması. 21 Aralık 2012'de kopacak kıyametin Şirince'yi etkilemeyeceği yönündeki efsane üzerine odaklandıklarını söyleyen Girgin, "İleride sinema sektöründe yer almak istiyorum. Kadınların her yerde olmasını ve her alanda görev almasını doğru buluyorum. Kadınlar isterse her şeyi başarabilir. İzmir Büyükşehir Belediyesi de bu konuda bize destek sağlıyor. Başkanımız Dr. Cemil Tugay'a ve hocalarımıza teşekkür ediyorum" dedi. Farklı yaş gruplarından pek çok kadının yer aldığı kursta eğitim gören 47 yaşındaki kursiyer Derya Erdoğan da "Sosyal medya üzerinden kurs duyurusunu gördüm. Sıradan bir sinema izleyicisiydim, hevesle kursa katıldım. Eğitimlerde teknik konuları öğrendik. Çekim açıları, planlar, senaryo konularında eğitim aldık. Çekim yaparak kamerayı tanıdık. Bakış açım o kadar değişti ki artık film izlerken teknik detayları fark edebiliyorum ve yönetmenlerin vermek istediği mesajları hissediyorum. Çok büyük bir farkındalık oluştu. İnsanlar bazen düşüncelerini sadece sözel olarak aktaramayabiliyor. Sinema da ayrı bir aktarım sanatı. Kadınlar bu tip kursları

değerlendirmeli. Benim idolüm buradaki hocalarım oldu. Onların eşliğinde çektiğimiz filmleri festivallere yollamayı hedefliyoruz” dedi. Türk sinemasını çok sevdiğini ve bu yüzden kursa katılmaya karar verdiğini ifade eden 63 yaşındaki Yüksel Mizmizlioğlu isimli kursiyer ise “Türk sinemasını çok sevdiğim için sinemaya ilgi duydum ve kursa başladım. Burada kamerayı kullanmayı, sinemanın tarihini öğrendim. Güzel bilgiler edindim. Sinemaya sevgim vardı ama şimdi film çekmeye de heves duyuyorum. Her şeyi belgesel gibi çekmek istiyorum. Hayata bakış açım değişti. Filmleri artık daha dikkatli izliyorum ve festivallere gidiyorum” sözlerine yer verdi. Sinemayı çok sevdiğini ve kursa büyük bir hevesle başladığını söyleyen 34 yaşındaki kursiyer Hatice Okur Günay, “İzmir’de 2 yıldır yaşıyorum. Kibar Dağlayan Yiğit’in Mahallenin Kadınları Sinema Yapıyor adlı çalışmasını gördüğümde ben de çalışmalara katılmak istedim. Daha sonra bu kurstan haberdar oldum. İlk 3 ay boyunca teorik eğitimlerimizi aldık. Senaryo nasıl yazılır, kamera nasıl kurulur, çekim nasıl yapılır öğrendik. Şimdi de teorik olarak öğrendiklerimizi pratiğe döktüğümüz aşamaya geçtik. Ben iyi bir sinema izleyicisiyim ama sinema benim gözümde çok ulaşılmaz bir yerdeydi. Bu atölye bana sinemanın yapılabilir ve ulaşılabilir olduğunu gösterdi. Herkesin dünyayı gördüğü yeri başkalarıyla paylaşabilmesinin mümkün olduğunu gösterdi. Hedefim burada öğrendiklerim ışığında kendi gözümde gördüklerimi aktarmak” ifadelerini kullandı.

### **Konak’ta kadın sanatçılardan Ata’ya Saygı sergisi**

Konak Belediyesi Kadın Müzesi’nde açıldı. 10 Kasım Atatürk’ü Anma Günü ve Atatürk Haftası’na özel hazırlanan sergi açılışına ev sahibi Konak Belediye Başkanı Nilüfer Çınarlı Mutlu’yla birlikte belediye meclis üyeleri, sanatçılar, akademisyenler, sivil toplum kuruluşları temsilcileri ve muhtarlar katıldı. Kadının gücünü ve insan hakları mücadelesi başta olmak üzere verdiği mücadeleleri vurgulayan sergide Lale Temelkuran, Seba Uğurtan, Sezin Haşıcı, Emine Ceylan Özdemir, Hüsniye Ceylan, Mehlika Korol, Nehir Öven Karaböcek, Hatice Aydoğan, Hülya Yalçın, Nurhilal Harsa, Nuray Leblebici, Nuray Tümer, Filiz Pelit, Nevin Önen, Dilek Bayat, Faden Suzan Kudisoğlu, Nuran Tanıverdi, Yıldız Arun, Feza Çiftçi, Olcay Gültepe, Müge Aygıt ve Mona Muzo’nun eserleri yer aldı. Konak Belediyesi Kadın Müzesi’nde açılan sergi, 14 Kasım tarihine kadar ziyarete açık kaldı. Serginin açılış konuşmasını yapan Konak Belediye Başkanı Nilüfer Çınarlı Mutlu, Türk kadınının kazanımlarında Mustafa Kemal Atatürk’ün verdiği emeğe dikkat çekti. Sergi için bir araya gelen tüm sanatçılara teşekkür eden Başkan Mutlu, Kadın Müzesi’ni geliştirerek yeniden yapılandıracaklarının da sinyalini verdi. Kadın üretiminin, sanatın daha çok görünür olduğu bir müze oluşturacaklarını ifade eden Başkan Mutlu, “Türk kadınının bugün içinde bulunduğu her türlü zorluğa rağmen pek çok hakkının elde edilmesini sağlayan Atamızı anmak için İzmir’in çok değerli kadın sanatçıları bir araya geldi ve bize bu harika sergiyi hazırladı. Bu

sanatçılar arasında benim çok kıymetli dostlarım var. Çok uzun yıllardır birlikte mücadele ettiğimiz, görüştüğümüz ve bu desteklerini, emeklerini Konak Belediyesi'nden esirgemedikleri için onlara ayrıca çok teşekkür ediyorum. İçinde bulunduğumuz müze de çok anlamlı. Bu bir kadın müzesi ve Türkiye'deki az sayıda kadın müzesinden biri. Biz bu dönem sizlerin desteğiyle bu müzenin yeniden yapılandırılmasını sağlamak istiyoruz. Gerçekten daha fazla kadınların üretimine, sanatının sergilenmesine yardımcı olacak bir mekân haline getirmek istiyoruz" diye konuştu.

Gelecek sayımızda kadınların sanata dair üretimleriyle buluşmak üzere umutla kalın.

18.11.2024

## SELVİ BOYLUM AL YAZMALIM

### ÖYKÜ

### İKİ MISIR KOÇANI

**YAZAN: Emine KAMÇI**

[eminekamci@hotmail.com](mailto:eminekamci@hotmail.com)

Yokuştan aşağı kayıyorlardı. Adam siyah takım elbisesine aldırmadan, yere, kızının yanına oturmuş onunla birlikte aşağılara, kalabalığın olduğu yöne doğru kayıyordu. Aşağıdaki insan kalabalığı marş söylüyordu. Genç kız da onlarla birlikte söylemeye başladı.

Fakat ansızın bir el gelip kızın ağzını kapadı. Ardından da “sus!” diye bir fısıltı işitti. Kız bunlara bir anlam verememiş gibi babasına baktı. Oysa babası, her şeyden habersiz marşı mırıldanıyordu. Kız da yeniden babasına katıldı ve aşağıya kaymayı sürdürdüler.

Düzlüğe geldiklerinde kız ayağa kalkıp üzerini silkeledi ve çevresine bakındı. Fakat babası yoktu. Belki de hiç gelmemişti. Kafası karmakarışık. Ayağının altındaki mısır koçanı yığını, sağlıklı düşünmesine engel oluyordu; çünkü durmadan kayıp düşüyordu.

Biraz daha ilerleyince, koçan yığını yükseldikçe yükseldi. Babasını da bir daha göremedi. Göremezdi de zaten. Çünkü babası yıllar önce ölmüştü. Peki, o halde nasıl olmuştu? Ancak onu görmüştü ve sesini de duymuştu.

Yığının tepesine geldiğinde, gördüklerinden ve işittiklerinden emin de değildi zaten. Çünkü o marşçı kalabalık da yoktu artık.

Düşüp de bir kez daha ayağa kalkmak istediğinde, tümsek olmuş iki mısır koçanına bastı ve koca yığın ortasından ikiye yarıldı. Kız da bu yarıktan aşağıya hızla inmeye başladı. Adeta dipsiz bir kuyuya düşer gibiydi. Sonunda dipsiz kuyu dibini gösterdi ve kız kendisini çiçekli bir bahçede buluverdi. Çiçeklerin yanında iki adam duruyordu. Yine adamlardan yaşlı olanın üzerinde siyah

takım elbise vardı ama bu adam babası değildi. Kız toparlanıp da ayağa kalkınca, gözü yerdeki iki mısır koçanına ilişti. Eğilip almak için onlara dokunduğunda, canlı birer mısıra dönüştüklerini hayretle fark etti. Sonra da genç kız yere yatmış iki mısır fidanını ayağa kaldırdı ve aralarından geçip bahçeye girdi. Fakat içeride bir oda kapısı vardı, kapıyı açınca da odada bir yatak gördü; yatakta da bir kız yatıyordu. Yatağa doğru ilerledi ve kıza baktı. Onu yakından gördüğünde, şaşkınlığı daha da arttı. Çünkü yatakta uyumakta olan kız, kendisinden başkası değildi.

## YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

### ŞİİR

#### HERGÜN 10 KASIM OLSA

**YAZAN: Fatma IŞIK KAYA (Fadime)**

[fadime.62@gmail.com](mailto:fadime.62@gmail.com)

Her gün 10 Kasım olsa diyorum.

Zira

10 Kasım'dan 10 Kasıma

Akar yüzbinler ANITKABİR'E.

ATAMIN güzel adı,

O gün herkesin dilinde

Dokuzu beş geçe durur hayat,

Saygı duruşunda yaşlı gözler,

Ruhuna dua için

Göklere açılır eller,

Dolmabahçe sarayında,

Son uykusuna daldığı

Yatağına konulur çiçekler.

Geri kalan 364 günde;

Kaç yürek o'nu anar,

Kaç dil o'nu söyler?

4-Şubat-2016-Perşembe

**UMUT ŞARKILARI**

## **BİRİLERİ VAR**

<https://www.youtube.com/watch?v=JkKtQYxEUvE>

**SÖZ Şebnem FERAH**

**MÜZİK: Şebnem FERAH**

**SESLENDİREN: Şebnem FERAH**

Sen hiç korkma, hiç utanma, neysen öyle ol

Sen vazgeçme, kime küsme

Böyle masum kal

Birileri var, birileri var

Dünyanın çivisine, bugünün gerisine sahip çıkan

Birileri var, birileri var

Masumun nefesini koruyan birileri var

Yeter ki hep böyle kal

Ne bugünden, ne yarından

Ne de dünden kork

Bir varmışsın, bir yokmuşsun

Evvel yarın ol

Hala birileri var, birileri var

Ruhunu, şerefini zalimin gölgesine satmayan

Birileri var, birileri var

Masumun nefesini koruyan birileri var

Yeter ki hep böyle kal